95
(113)
SEPTEMBRO / OKTOBRO 1991 ISSN 0150-5823

DUMONATA KULTURA INFORMILO KAJ ESPRIMILO
Redaktejo : Esperanto, F 47470 BEAUVILLE
Unu n-ro : 10 FF. Unujara abono : 60 FF ĝirotaj al
CERCLE AMICAL ESPERANTISTE pĉk 3371 74 M Bordeaux
(mencii same sur bankĉekoj!) Nia tel.: 53 95 40 26

ESPERANTO : ĈU KOMUNIKILO POR MONDA KOMUNUMO, AŬ LINGVO POR ĜUO KAJ EVOLUO DE LA INDIVIDUOJ?

Ĉiu homo estas unikaĵo, kies percepto de komprenaĵoj estas solsola. Konkreta realaĵo vekas ĉe ĉiu homo malsaman bildon. Pro sia artefariteco, Esperanto ne eskapas tiun leĝon. Kompare al la naciaj lingvoj, tio estas malavantaĝo. Nome, la uzanto de denaska lingvo ne pasigas la tempon, serĉante celon por sia esprimrimedo. Ĝi estas parto de lia memo kaj partoprenas en ĉiuj okazaĵoj de lia vivo. Male, la amata ĉevaleto de multnombraj esperantistoj estas la diskutado pri la lingvo, ĝia celo, ĝia evoluo ktp., la temoj abundas. En la nuna disvolviĝstato de Esperanto, multnombras tiuj, kiuj serĉas rekuraĝigan horizonton por nia afero.

Lingvo estas komunikilo (eĉ evidentaĵoj bezonas esti ripetataj). Sen ia dubo, ankaŭ Esperanto estas tia. Sed ĝi posedas unikan econ : esti internacia. Ĝia ombro kovras ĉiujn partojn de la mondo. Ĝi ignoras la landlimojn. Tio estas ĝia esenco kaj pravigas ĝian ekziston.

*Zamenhof diris en "**Esenco kaj estonteco de la ideo de lingvo internacia**" :*
"La ekzistado de lingvo internacia, per kiu povus kompreniĝadi inter si la homoj de ĉiuj landoj kaj popoloj, alpor-

tus al la homaro grandegan utilon."

Tia citaĵo malpermesas ian ajn teoriumadon pri la celo de la iniciatinto de Esperanto.

Ĝis nun, nur parte sukcesis la afero, se oni konsideras ke ĝi ne fariĝis amaskomunikilo kaj restas la akiro de kelkcentmiloj da privilegiuloj kiuj, sen ia antaŭjuĝo, unue ekzamenis, poste lernis la lingvon.

Ĉagrenemuloj povus konsideri la nunan atingitan rezulton fiasko. Tion emas fari la malestimantoj de nia lingvo. Malprave! Esperanto ja ekzistas kaj ankoraŭ disvastiĝas, konstruante komunumon kiu havas siajn proprajn kutimojn, sian jarcentaĝan kulturon, siajn renkontiĝejojn, siajn verkistojn, kantistojn ktp., kaj kies devizo estas : amikeco, toleremo kaj helpemo. Nenia alia lingvo povas glorigi sin per tiel bona rezulto. Male, naciaj lingvoj ofte estis-as-os kaŭzo de sangamaj militoj.

Tiom grava rezulto jam povus kontentigi la Esperantaron. Sed, trafante du celojn per unu ŝtono, Esperanto vekas ĉe siaj uzantoj ankaŭ avidon al pli intelekta vivo.

Kaj jen la miraklo : ĉar ĝi estas internacia komunikilo, nia lingvo akcelas harmonian disvolviĝon de la homoj, kiuj uzas ĝin. En ĉia homa aktiveckampo, Esperanto forprenas la naciajn antaŭjuĝojn, plivastigante niajn esplorterenojn. Ĝi aperigas novan homon, kiu ĝuste taksas la aĵojn laŭ iliaj veraj valoroj. Kiom granda estas la ĝuo eliri el la nuna ĉiutaga streĉiga vivo, kies precipa leĝo estas perlabori monon, kaj eniri aliajn regionojn, kie regas amo, spiriteco kaj frateco. Sen ia dubo, Esperanto estas taŭga ilo por atingi altnivelan humanismon.

La vojoj de Esperanto estas multnombraj kaj diversaj : ili tamen ne estas apartigeblaj. Post Zamenhof, Grabowski, Schwartz, Lanti, Waringhien, Auld, Schultz kaj multaj aliaj, ĉiu laŭ sia diferenco, estas brikoj de la Esperantista domo, kiun neniu rajtas fendeti per vanaj, akraj debatoj.

Henri CASTIAU

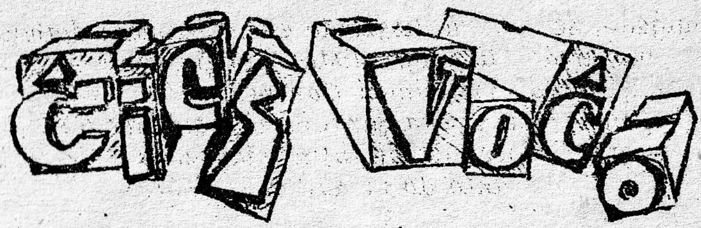

LA DANĜEROJ AL ESPERANTO

Ĝenerale la Esperantistoj pensas, ke la nuraj danĝeroj al Esperanto estas la subpremo kaj malpermeso ate de diktatoroj kaj la forvelkigo de nia lingvo ate de kompleta ignorado, en ĉiuj landoj. Malmulte oni konscias, ke ekzistas alia danĝero al Esperanto, nome ke ĝi tiom ŝanĝiĝos ke ĝi ne plu havos la utilon, kiun ĝi havis ĉe la naskiĝo kaj dum la junaĝo. Por klarvidi tiun danĝeron, ni momente ekzamenu la diferencojn inter etnaj lingvoj kaj universalaj lingvoj.

La etnaj, t.n. naturaj, lingvoj daŭre ŝanĝiĝas pro malsimplaj influoj. Oni malĝuste nomas la ŝanĝiĝadon de la etnaj lingvoj kreskado. Malĝuste, ĉar kreskado enhavas la sencon de maturiĝado, de pliboniĝado aŭ pligrandiĝado, kaj de transformado tra diversaj interaj statoj al fina stato normala kaj perfekta. Sed tio ne okazas ĉe la etnaj lingvoj (aŭ nur tre malmultgrade, nome kie ĝia vorttrezoro iom, ege malmulte en komparo, pligrandiĝas pro, kaj spite al sufiĉe granda, pligrandiĝo de la homa tekniko). La granda plejmulto de la ŝanĝiĝoj tute ne estas pliboniĝoj, nur aliiĝoj. Eĉ la simpliĝado de kelkaj gramatikaj reguloj, kiu okazas ĉe multaj lingvoj (ekz. la angla), kaŭzas la formiĝadon de aliaj reguloj, ofte pli subtilaj kaj malfacile kompreneblaj, ekzemple koncerne la vortordon, aŭ la interagadon de vortoj, aŭ la kunuzadon de unu vorto kun nur limigita nombro da aliaj vortoj. Krome iuj gramatikaj reguloj povas ekhavi tiom da esceptoj ke la ĉefregulon oni ne plu rimarkas. Same temas pri la signifoj de la individuaj vortoj : iliaj signifoj ne pliboniĝas nek pliklariĝas, sed simple ŝanĝiĝas. Same ne kreskas, sed simple aliiĝas, la formo kaj la prononcado de la vortoj. La kaŭzoj de tiuj ŝanĝiĝoj estas pluraj, sed ofte tute hazardaj. Tamen la rezulto estas ne nur daŭra

ŝanĝiĝado, sed ankaŭ disfalado en malsamajn dialektojn, kaj fine malsamajn lingvojn. Estas kompreneble ke universala lingvo ne povas rajti imiti tian nenecesan ŝanĝiĝadon rapidan aŭ malrapidan. Ĝia funkcio kiel fidebla inter komunikilo en gravaj interrilatoj tutmondaj suferus tiom ke ĝi ne plu utilus. Esperanto do ne rajtas ŝanĝiĝi.

Unu el la kaŭzoj de ŝanĝiĝado en etnaj lingvoj estas la perdo de la konscia klarvido ante la ekzaktan signifon de la vortoj. Por eviti tion en universala lingvo, ĝi devas esti konstruita tia, ke la uzantoj devas konstante en sia konscio formi kaj ekzameni la signifon de ĉiu vorto kaj de kombinaĵoj de vortoj laŭ gramatikaj reguloj. Esperanto havas tian konstruon, ĉar per la riĉa vortformado la uzantoj devas konscie kaj daŭre kaj regule krei siajn vortojn. Se la Esperantistaro malpli kaj malpli kreas kaj uzas vorkombinaĵojn, alprenante anstataŭe nenecesajn neologismojn, ĝi perdos la kapablon pri la ekzakta signifokonscio, kaj aliigas sian lingvon en ŝanĝiĝeman kaj neprecizan idiomon iom similan al etna lingvo.

Universala lingvo devas esti fidinda. Se la Esperanto-uzantoj uzos esceptojn en la vortfarado, en la signifigado, kaj en la gramatikaj reguloj, ĝi ne plu estos fidinda nek utila. La esceptojn oni faras pro nesufiĉa konscio pri la reguloj koncerne la vortfaradon, la signifigadon, kaj la gramatikon, aŭ pro manko de kompreno ante tiujn regulojn. Tiu manko de kompreno estas plej danĝera se ĝi okazas ĉe niaj verkistoj, ĵurnalistoj, instruistoj, kaj lingvistoj, ĉar ilin imiti inklinas la bedaŭrinde malpli instruita Esperantistaro. Danĝerplene tiu manko de kompreno inter la t.n. specialistoj, tiuj ŝanĝemo, nesekvemo kaj esceptigemo ante gramatikajn kaj signifecajn regulojn estas granda kaj grandiĝanta, eĉ inter la lingvistoj kaj inter pluraj Akademianoj. Ili Esperanton ne nur ludas, sed eĉ ankaŭ mem fiksas la ludregulojn. La rezulto estas ŝanĝiĝo de la lingvo tia ke ĝi ne plu estas fidinda, kaj kaŭzas miskomprenojn en internacia komunikado, kaj krome kaŭzos la ridindigon ate de ne-Esperantistaj sciencistoj, kiuj ekkonos nian diletantismon.

Tiuj influhavaj Esperantistoj, kiuj enkondukas nenecesajn neologismojn, aŭ kiuj ne bone komprenas aŭ sekvas la gramatikon de Esperanto, estas la granda plejmulto, ankaŭ inter ĝiaj lingvistoj. Ilia preteksto por siaj emoj estas ke lingvo devas kreski, kaj adaptiĝi al ŝanĝiĝantaj cirkonstancoj. Lingvo ne kreskas, ne pliboniĝas en tiu senco. Ĝi nur ŝanĝiĝas, kaj tion ne bezonas. La homa pensmaniero, la homa lingvouzo en si mem ne ŝanĝiĝas, nur la formoj de la lingvo povas, sed ne bezonas, ŝanĝiĝi. Kaj en Esperanto tiuj formoj, kiuj enhavas la vortformojn kaj la gramatikon, ne rajtas ŝanĝiĝi. Ĝi estus nur kosmetika ŝanĝiĝo. Certe nia teknika kresko enhavas novajn nociojn, relative malmultajn, kaj nur por tiuj la lingvo bezonas novajn vortojn. La etnaj lingvoj ĝenerale uzas ekzistantajn vortojn por tio, ne neologismojn, kaj Esperanto povus ofte fari la samon, aŭ krei por tio novajn vortkombinojn el ekzistantaj vortoj, aŭ krei neologismojn. Tiuj neologismoj, se oni opinias ilin necesaj, koncernus nur la novaĵojn teknikajn.

La forta tendenco de la Esperantistaro, pro la supre nomitaj kaŭzoj kaj pro neklaraj kialoj, estas krei grandan kvanton da nenecesaj neologismoj kaj malserioze trakti la gramatikajn regulojn tiel ke Esperanto estas jam fariĝanta, kiel la etnaj lingvoj, tro balastita por esti facile lernebla kaj tro nefidinda por utili kiel universala interkomunikilo. Kaj mi konsideras tiun fenomenon pli danĝera al la venko de Esperanto ol la ankoraŭ ĝenerala ignorado de la homoj. La "kvina kolono", la malamiko interna, jam estas tro multnombra.

Marcelo Leereveld.

Melburno, 25/5/1991.

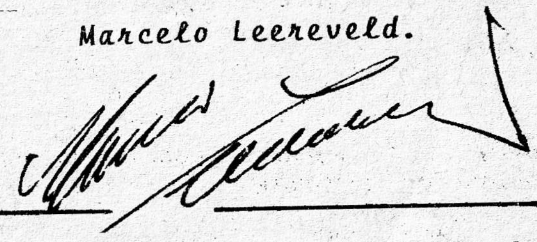

"Estimataj, sur la 38a paĝo de L!93 mi trovis artikolon **"Pri ŝanĝoj en la lingvo"**. Ĝi estas perfekta. Eblus ĝin ankoraŭ kompletigi, ke oni novajn radikojn enkonduku nur, se ili estas nepre necesaj (maksimume nuancojn, neniam 100%-ajn sinonimojn), ĉar Esperanto bezonas ankoraŭ amason da neologismoj (fakaj) sed la nombro de literoj ne povas kreski.
Salutas Bartovská."

Letero de Kurt FISCHER, Germanio :

"Post paŭzo de kelkaj jaroj - la argumentoj mondperceptaj ŝajnis turniĝi en rondo - mi reabonis "Laŭte". Kvankam la malnova regurdado de vidpunktoj nek pruveblaj nek refuteblaj ankoraŭ ne ĉesis, mi tamen trovis kelkajn artikolojn tiel trafaj, ke mi ĝojus pli da frandi.

La artikolo "Ni savu la lingvon" de Henri Castiau meritas honorlokon en la studejo de ĉiu adepto de nia afero, precipe de niaj aŭtoroj. Nenion oni bezonas aldoni. Perfekte!

Same Oksana perfekte trafas la najlokapon sur la kampo de politiko kaj homaj rajtoj kaj digno.

Iom tre melankolie min impresas la artikoloj de Valo kiun pro liaj libretoj kaj artikoloj mi jam konas de multaj jaroj.

Valorus eble aldoni al "Laŭte" iom pli praktikan flankon ol ĝis nun ĝi havis. Sed eĉ sen tio, ĝi ŝajnas nun denove iom pli legebla."

NUN AU NENIAM !

Ni estas konvinkitaj, ke necesas nun profiti de la baldaŭa forigo de la landlimoj en Eŭropo por kuraĝigi la studadon kaj disvastigadon de Esperanto. Por tio, inter pluraj rimedoj ni celas :

* *altiri la atenton ORIGINALE pri Esperanto ;*
* *donaci restadojn SENPAGAJN al junaj Eŭropanoj, por ke ili povu lerni en E-restadejoj.*

Tiucele mi estas finanta jam trijaran verkon. Kiel filatelisto mi elektis inter miaj tabeloj de poŝtmarkoj el ĉiuj landoj kaj temoj 200 por eldoniĝi. La eldono enhavos por ĉiu kolorgravuraĵon, paĝon studantan landon, temon kaj identigantan ĉiun poŝtmarkon en franca lingvo kaj esperanto.

Mi estas maljuna kaj nova Esperantisto.
Por la tradukado en esperanton mi bezonos multe da tempo. Mi petas de Esperantistoj, kiuj estimas mian projekton, helpon por traduki, kaj mi dankas al ili anticipe.

H. Watenberg, 91 cité J. Moulin
F 34800 CLERMONT L'HERAULT

NEK AL IMPERIO, NEK AL IMPERIETOJ

*(responde al **Oksana** : "Ne al la imperio!" en L! 93)*

*En sia artikolo estimata Oksana patose pruvas, ke ĉiuj nacioj havas rajton de memdetermino, ke la eventoj en Litovio estas krimo; ŝi insultas Gorbaĉov-n kaj KGB-n k.s. Sed vane! Mi ja tute konsentas kun Oksana, ke ĉiu nacio havas estimindan rajton decidi ĉu esti aŭ ne en USSR (sed **nur** per tutpopola referendumo, ne per manifesto de iu ajn politika movado, eĉ sin konsideranta dekoble "popola"). Mi ankaŭ estas certa, ke la sangaj eventoj en Vilnius ne devus okazi kaj ankaŭ mia subskribo estas inter multaj miloj da aliaj sub la protestalvoko al sovetia estraro. Mi tute konsentas, ke oni ne devas murdi ĵurnalistojn aŭ pogromi redakciojn de neplaĉaj gazetoj (tion praktikas la "popola fronto de Moldavio" kaj prezidanto de sendependa Kartvelio, s-ro Gamsĥurdija). Miaopinie, vi tute prave diras, ke Gorbaĉov ne plu plene esprimas popolajn interesojn - ekonomiajn unuavice (sed ŝatata de vi Boris Jelcin politike estas ja lia kuzo kaj jam deklaris, ke en estontaj elektoj de USSR-prezidanto li voĉdonos por Gorbaĉov). Mi ankaŭ konsentas, ke KGB-aro ne estas tre agrabla kompanio ktp., k.a.,k.s..*

*Ĉefa ideo de mia letero estis jena: disfalo de USSR en nunaj cirkonstancoj (temas, certe, pri vera disfalo, ne transformo al alia naci-ŝtata strukturo, ne pri malpligrandigo teritorie k.s.) ne povas alporti bonon al popoloj loĝantaj nun en teritorio de Sovetio, nek al eŭrop-azia landaro. Kial ? Ĉar "elspezoj" de la disfalo, negativaj "subproduktoj" de malaperigo de USSR estos (ne por ĉiuj nunaj SU-civitanoj, certe, sed por **plimulto**) pli grandaj ol ĉiuj profitoj, kiujn oni ricevos rezulte de foriĝo de Sovetio. Kaj temas ne nur pri ekonomiaj negativaĵoj. Ekrigardu, ekzemple, kio estos en Ukrainio, se USSR disfalos kaj la respubliko estos "tutplene" sendependa. Unue Ukrainio (nun teritoria respubliko) havas realan ŝancon ankaŭ disfali. Jam nun en Galicio (Okcidenta Ukrainio) prosperas la vidpunkto, ke tiu teritorio povas kaj devas esti sendependa.("Kiev por ni ne ukazo", oni diras kaj*

kun plezuro ekmemoras pri "Zaĥidnoukrainsjka narodna respublika", ekzistinta en 1918-1919). Verŝajne Krimea duoninsulo (plimulte ruslingva, estinta ĝis 1962 en konsisto de Ruslanda federacio - ĝenerala sekretario de KPSU N. Ĥruŝĉov donacis ĝin al Ukrainio per unu telefonvoko) ankaŭ ekdeziros esti aŭ en Ruslando, aŭ, eble, kiel en romano de V. Aksjonov "La insulo Krime". Krome, en Ukrainio estas ne tute ukrainaj (etnografie) regionoj kaj jam nun inter ĝiaj loĝantoj estas ankaŭ adeptoj de aperigo de "Novorossijska respubliko" (Odessa-a, Nikolajev-a, Ĥerson-a, Korovograd-a, parte Doneck-a, Dnepropetrovsk-a, Zaporoĵje-a regionoj). Oni parolas ankaŭ pri suvereneco de Zakarpatje. Se konsideri, ke post "sendependiĝo" en la lando estas gvidantoj kutime ne moderecaj politikuloj, sed male - naciradikaluloj (vidu, ekzemple, historion de afrikaj ŝtatoj post 1961)... imagu, kia "kesto de Pandoro" malfermiĝos en Ukrainio. Krome, adeptoj de popola fronto de Moldavio jam nun parolas, ke Bukovina-o estas "samsanga moldava tero", kiu devas esti "amputita" de Ukrainio (kaj fama sovetia astrologo P. Globa prognozis, jen ja ŝtipo, ke ĝuste tio okazos). Ne forgesu, ke en Ruslando estas homoj (ankaŭ politikuloj) starantaj por Ruslanda federacio en limoj de 1945 (do, ankaŭ teritoriaj eblaj pretendoj). Kaj, por kompleteco, en iaj rondoj de Ukrainiaj naciistoj estas vidpunkto, ke Kubanj-o (suda Ruslando) ankaŭ devas esti ukrainia. Memoru, ke en Ukrainio loĝas 11 milionoj da rusoj - ĉu vi certas, ke s-roj Ĉernovil kaj Ĥmara garantios por ili trankvilan kutiman vivon, sen provoj de "ukrainiigo" (ne mi tiun vorton elpensis)? Aŭ ĉu ruslandaj adeptoj de la 1945-jaraj limoj ne provos uzi tiujn 11 milionojn por siaj politikaj ludoj? Do, ĉu ende malkaŝigi ukrainian "keston de Pandoro"? (kaj kazaĥian, kaj ĉiujn aliajn?) Kaj, la ĉefa demando, **por kiaj celoj**? Nu, certe, multaj homoj bonege scias por kiaj : por atingo de multnombraj postenoj en nova ŝtataparato (en ambasadorejoj ktp.), por fari fulmrapidan karieron en nova ŝtato (ja : nova ŝtato - novaj ĉefoj). Sed kiel pri interesoj de la plimulto, de t.n. "simplaj homoj" - kamparanoj, laboristoj, ne ĉefoj, ne politikuloj? Se temas pri la postulo "ukraina lingvo kaj kulturo havu ĉiujn eblecojn de evoluo" - sed kiuj en nuna USSR povas al tio kontraŭstari, ĉu fizike

ekzistas ekster Ukrainio (aŭ alia respubliko) tia forto? Ĉu, ekzemple, Gorbaĉov tian forton havas? Ha-ha-ha. "Junuloj soldatservu sur teritorio de Ukrainio" - jam plenumite. "Decidon pri konstruo de novaj atomcentraloj sur teritorio de Ukrainio akceptu parlamento de Ukrainio, ne kremlaj regantoj" - plenumite, la nuna ordo estas tia. "Homoj, kiuj krimis, pasigu sian punperiodon en Ukrainio" - baldaŭ estos plenumite, nun mankas malliberejoj. "Ukrainaj sportistoj ludu nome de sia respubliko, ne por gloro de USSR" - nu, futbaltaĉmento "Dinamo - Kiev" jam delonge ludis ekster USSR kiel reprezentanto de si mem, baldaŭ malaperos nocio "reprezenta teamo de USSR" (sed ĉu sporto de tio gajnos?) Nur blindulo (aŭ homo por kiu nezaleĵnistj-"sendependeco" estas memcelo, superhoma, superracia, supermorala) ne povas vidi, ke USSR de 1985 ĝis 1991 kardinale ŝanĝiĝis. Se paroli precize, la Sovetia imperio (ne, pli ĝuste - laŭ la politologo - **imperio de Kremlo**) jam disfalis. Pasis la tempo, kiam Kremlo havis absolutan potencon super la respublikoj, kaj estas reala ŝanco transformi USSR-n je nova naci-ŝtata konstruo, ligo, asocio, unuiĝo, komunumo de la popoloj. Kaj, ŝajne, la ukraina popolo (ne "Ruĥ", sed ukraina popolo) aspiras ĝuste tiel. Oksana, mi esperas, konas rezultojn de la referendumo de 17.03.1991. Plimulto da ukrainoj diris "jes" al **nova** USSR (certe, la nomo "USSR" malaperos), kvankam ne al tia speco de USSR, kiun volis M. Gorbaĉov.

Pri aliaj demandoj de la Oksana-a artikolo.

Certe, kiam Gorbaĉov diris pri USSR "nia miljara ŝtato" li eraris malklere. Ja USSR fondiĝis en 1922 (pli ĝuste en 1917-1921, dum civitana milito). Sed mi tute ne komprenis ideon de Oksana pri princo Jaroslav la Saĝa. Ĉu vi sincere opinias, estimata samideanino, ke li estis nacie **Ukraino** ? Rusiĉj-o li estis, reprezentanto de popolo, kiu ekzistis ĝis la 14-15aj jarcentoj kaj de kiu originis tri frataj popoloj : rusa, ukraina, belorusa. (Miaopinie, frataj ne nur en kultur-etnografia senco...) Do, "kian rilaton havis Rusoj al Kieva Rusjo ?" - rektan, kara samideanino, rektan kaj al Sankta Sofio, kaj al niaj kun vi samnomuloj Olga kaj Igorj,

kaj al Jaroslav, kaj al Vladimir,k.a. (Interalie, Rusoj **neniam** sin nomigis "moskali" kaj certe vi scias ke ili konsideras tiun finomon ne estima. (Se mi estus Ukraino, parolante kun Ruso neniam mi uzus tiun vorton).

Oksana skribis, ke USSR estas nur "alivestita Rusia imperio". Ĉu vere ? Estas centoj da diferencoj inter la ŝtato, kiu oficiale nomiĝis "Ruslanda Imperio" kaj USSR. USSR havas alian politikan reĝimon, alian ekonomion, alian socian strukturon, alian eksteran politikon, aliajn rilatojn inter la diversaj partoj de la lando, alian sistemon de ŝtatpovo, alian (se eble uzi tiujn vortojn) "internan ideon".
Ho, kiel estus bone por milionoj da homoj de 1917 ĝis nuna tempo, se USSR **vere** estus alivestita Ruslanda imperio - sen Gulago, sen Ĉe-ka, sen kolĥozigo, sen translogiko de popoloj al Siberio, sen artefaritaj malsategoj, sen "propiska" (eksterlandanoj ne scias, estas tia fia siaspeca fenomeno en USSR), sen "distriktaj komitatoj" (kaj aliaj komitatoj), sen eĉ "Centra Komitato"...

Oksana deklaris, ke en Ruslanda ŝtato ĝis 1917 regis "rusŝovinismo". Mi ne konsentas. Ĉu rusa popolo iam havis iajn avantaĝojn en la lando? (kiel brita popolo en Brita imperio, ekzemple). Jes, "Ruslanda imperio" ne estis demokratia. Sed ĝi ne estis "kolonia imperio" (kun metropola Ruslando kaj kolonioj aliaj). En ruslanda estraro estis homoj de diversaj nacioj (ĉu vi, ekzemple, povus imagi, ke membro de la Londona parlamento en la 19a jc. estis hindo? Neniu havis preferojn laŭ nacia signo. Jes, estis diversaj caraj troigoj, estis "malhonora" (kiel diris A. Solĵenicin) ukazo de 1876 kontraŭ la ukraina lingvo, estis aliaj agoj, ligitaj kun naturo de la aŭtoritata ŝtatpovo, sed ja ĝenerala linio de la Ruslanda ŝtato estas ne rusŝovinisma. Estis kialoj, pro kiuj Vladimir Solovjov, rusa religia filozofo, nomis Ruslandon "familio de popoloj" (Vladimir Lenin nomis alie - "malliberejo de popoloj"). Nu, kaj vera "malliberejo de popoloj" ekestis, certe, post la 1929-a jaro. Sed eĉ dum sovetia tempo, "kamero" de rusa popolo ne estis pli bona, ol "kamero" de popolo ukraina, latva, tatara, ĉuvaŝa, jakuta... "Imperio de Kremlo" **internacia** (eksternacia, sennacia, supernacia) estis.

Kiel pruvon ke rusa popolo estas nature ŝovinisma Oksana donas ideon pri "Moskvo-tria Romo", kiu estas kvazaŭ en fundamento ankaŭ de USSR. Ho, kion vi ekmemoris ! Ideondoktrinon, kiun aperigis en **1511(!)** monako Filofej-o. Koncepton unuavice religian (ĝi temis pri unikeco de Ortodoksio), ne ŝtatkonstruan. Se eĉ de ĝi ekstrakti aspekton ŝtatkonstruan, tiu aspekto estas ligita kun ideo de izoleco, ne de ekspansio. Ĉiuokaze jam en fino de la 17-a jarcento la doktrino estis forgesita. Ne, ne antikva ideo pri "Tria Romo", sed ideo pri "Tria Internacio" (en stalinisma formo) alportis tiujn plagojn al ukrainia popolo. Sed ĉu nur al ukrainia ? Ĉu Rusoj ne same estis persekutitaj ? Ĉu nur por Ukrainoj la jaro 1933 - jaro de artefarita malsatego - estis terura ? Ĉu vi forgesis pri Suda Ruslando ? En Ruslando estis artefarita malsatego ankaŭ pli frue, en Apudvolgio. Ĉu, finfine, esperantistoj en 1938 en Sovetio estis subpremitaj laŭ nacia aparteno ? Do, ne gurdu pri kvazaŭa enkorpiĝo de rusa ŝovinismo je sovetia ŝtatpovo kaj politika reĝimo. Se tio estis ŝovinismo - siaspeca, "kremla", "centrakomitata", "ĉe-ka'a" k.a.

Oksana skribis, ke en baltaj respublikoj estas rusoj, kiuj nomas lokajn lingvojn "hundaj". Mi ne komprenas, por kio Oksana tion diris. Nu jes, verŝajne estas tiaj rusoj, eĉ plu : estas rusoj - ŝtelistoj, rusoj - rabistoj, rusoj - monfalsistoj k.a. (same kiel latvoj, ukrainoj, litovoj, kartveloj de tia speco). Kaj kio ?
Oksana konsilas al rusoj en baltaj respublikoj konduti kiel nacia minoritato. Interalie, ekzemple, en Latvio tia minoritato ne tre estas "minoritatema" (48 % da loĝantoj). Sed rusoj en Ĉebaltio ĝuste por tio batalas, por rajto de minoritato (certe, en civiliza senco, laŭ la Deklaracio de homaj rajtoj). T.e. pro **egalaj rajtoj** kun t.n. origina loĝantaro. Kontraŭ **etnokratia** ŝtato, kontraŭ la ideo laŭ kiu Litovio estas posedaĵo unuavice de litovoj kaj nur poste - de "aliaj", Latvio - tero de latvoj (slogano de Latvia popola fronto : "Por latva Latvio!"), Estonio - de estonoj, kaj se vi ne feliĉis naskiĝi estono - estu duaranga civitano. Kaj ne nur pro tio rusoj en Estonio ne povas fulmrapide (laŭ leĝo pri lingvo ŝtata) ellerni la estonan lingvon, ke en la estona

lingvo estas 14 kazoj kaj en la rusa - 6. La estona estraro ne volis, ke rusoj konu la lingvon, ĝi volis, ke rusoj agu laŭ la popolfronta slogano : "Valizo, stacidomo, Ruslando". (Tion leganta eksterlandano povas pensi : kia bagatelo - ŝanĝi loĝlokon. Ve, en USSR tio estas pli ol problemo pro ĝiaspecaj ekonomiaj kondiĉoj). Sed por justeco necesas diri, ke ĝuste la estona estraro lastatempe ŝanĝis la intencon kaj prudente "forgesis" pri malmolaj postuloj de la leĝo pri la ŝtatlingvo. Bonaj rezultoj de tio ne devigis sin atendi.

"Mi ne scias, pri kiu diskriminacio de "neoriginaj popoloj" parolas Igorj", - skribis Oksana. Sciu : pri diskriminacio de rusoj, ukrainoj, gagauzoj en Moldavio ; armenoj en Azerbajĝano, azerbajĝananoj en Armenio ; poloj en Litovio ; rusoj en baltaj respublikoj ; rusoj en Tuvio ; uzbekoj en Kirgizio; kirgizoj en Uzbekio ; osetinoj, abhazoj en Kartvelio ; rusoj kaj aliaj slavoj en Kazakstano, kaj longa listo povas esti. Kaj tio - nur de gazetoj, verŝajne mi ne ĉion scias. Kaj kulpas pri ĉio unuavice la ideo de ***etnokratia*** *ŝtato, de latva Latvio, de litova Litovio, de moldava Moldavio, ideo de "propra nacia ŝtato". Certe, ne nur tia ideo, sed grandmezure ĝi. Pli frue estis unu utopio - "proletara ŝtato" (fundamento de ŝtato - unu klaso). Nun - alia utopio - "nacia ŝtato" (unu nacio faris fundamenton por ŝtateco). Neniu (preskaŭ) en sovetiaj respublikoj parolas pri "civitana ŝtato". Kaj "nacia ŝtato" en la nunaj, postsocialismaj cirkonstancoj povas esti nur maldemokratia, povas esti nur "imperieto". (Vidu Karvelion kiel tre karakterizan ekzemplon). Ĉiuj estraroj en la sovetiaj respublikoj ne subskribontaj Unian pakton nun unuavice zorgas pri "ŝtata propraĵo", tute ne pri ekonomiaj reformoj. "Nacia ŝtato" (= nacia ŝtataparato) devas, certe, esti forta! Ankaŭ privatigo, kie ĝi komenciĝis, iras tiel, kiel estas komforte por la ŝtata burokrataro. Do, estis farita (de Stalin k.a.) "malliberejo de popoloj" - ĉu estos nur izolitaj kameroj anstataŭe ?*

Kio koncernas kelkajn atombombajn respublikoj post disfalo de USSR - vane Oksana ne konsideras tion serioze. Ja interparolo pri tio ***jam*** *estis en Supera Soveto, deputatoj postulis dividi (en okazo de malaperigo de USSR) oran rezervaĵon de USSR kaj, jes, atombombojn. (Tio okazis, kiam spontane ekestis disputo pri la fama artikolo de Solĵenicin.)*

Oksana koleras, ke "la mondo ĉiam parolis pri "rusoj"(kvankam S. Koroljov, kun lia tipe rusa familia nomo, estis ukraino). Ĉu por ŝi estas agrabla la fakto, ke Trofim Lysenko-n "la mondo" ankaŭ, sendube, nomis "ruso", kvankam li estis pursanga ukraino ? (T. Lysenko en 1930-j jaroj organizis subpremadon kontraŭ senkulpaj sovetiaj sciencistoj, li "mortigis" la sovetian genetikan sciencon kaj faris aliajn krimojn). Kaj ĉu nepre nececas klarigi la nacian apartenon de tiu aŭ alia genio ? Oksana, verŝajne, estos treege surprizita, sed por mi (nu, certe, ankaŭ por multaj, multaj aliaj) tute indiferente estas, kiu estis laŭ nacio eĉ la homo elpensinta jenan lingvon.

Igorj el Ruslando

PRI ŜULCAĴOJ

En L! 93 (p.37) iu demandis pri la vorto "ŝulcaĵoj". Ŝulco Rikardo estas konata germana Esperantisto kaj la plej konata reprezentanto de la tiel nomata "Analiza Skolo". La Analiza Skolo ne estas skolo en la normala senco de tiu vorto ; ĝiaj anoj estas ĉiuj Esperantologoj, kiuj kredas, ke estas pli grave sekvi la **logikon** ol la **uzadon**. Tiaj homoj evitas do jam tradiciajn esprimojn, kiuj estas "kontraŭlogikaj" (ekzemple : dank'al), favore al pli Fundamento-konformaj ekvivalentoj (ekzemple : danke al).

Ŝulco Rikardo (kies germana nomo estas "Richard Schultz") propagandas multajn opiniojn, kiuj rilatas al la Analiza Skolo, sed kiuj ne necese apartenas al ĝi. Tio estas : Oni povas "membriĝi" en la Analizan Skolon ne samopiniante pri ĉio, kion diras Ŝulco. Unu el tiuj opinioj, kaj verŝajne la plej flamiga el ili, estas lia opinio pri la Esperantigo de propraj nomoj. Li forte insistas pri ĝi, skribante ekzemple "Fongojto" kaj neniam "Goethe".

Liaj oponantoj ĉiam troigas la Ŝulcan sintenon pri Esperantigo de propraj nomoj. Kompreneble li neniam asertis, ke Esperantistoj skribu adresojn Esperantlingve. Ŝajnas al mi, ke lia opinio pri fremdaj nomoj en Esperanto ne multe diferencas de mia opinio, kiun mi resumas jene :

(1) Fremdaj estas ĉiuj vortoj, kiuj enhavas ne-Esperantajn literojn, aŭ kiujn oni prononcas alie ol laŭ la reguloj de

Esperanta prononco.

(2) Oni skribu fremdajn vortojn per kursivaj literoj. Se oni ne disponas pri kursivaj literoj, oni uzu almenaŭ citilojn.

(3) Se homo aŭ loko havas konatan Esperantan nomon troveblan en la vortaroj, oni uzu ĝin (ekzemple : Varsovio, Ŝekspiro). Se oni pensas, ke iu leganto ne rekonas la nomon, oni aldonu la nacilingvan nomon en parentezo; post la vana uzo de la Esperanta nomo. (Ekzemple, nesperta Esperantisto eble ne konos la nomon "Hago", kvankam ĝi estas en PIV.)

(4) Se homo aŭ loko ankoraŭ ne havas konatan Esperantan nomon, kaj oni intencas multe skribi aŭ paroli pri ĝi, aŭ oni pensas, ke diverslandaj Esperantistoj eble volos paroli pri ĝi, oni decidu mem pri Esperanta nomo. Oni ĉiam konsideru jam uzitajn formojn, se ili ekzistas. Ekuzante la Esperantan nomon, oni nepre aldonu la nacilingvan formon parenteze post la unua uzo.

Ne gravas, se dum kelka tempo ekzistos pluraj Esperantaj nomoj por la sama afero (ekzemple : Fongojto, Gojto, Goeto); iam la uzado decidos pri la plej bona formo. Pli gravas, ke diverslandaj Esperantistoj povu senĝene paroli pri la mondfama verkisto Fongojto ("Goethe") eĉ se pluraj el ili ne lernis prononci la vokalon en la unua silabo de la germana nomo.

(5) Se homo aŭ loko ankoraŭ ne havas konatan Esperantan nomon, kaj oni ne intencas multe uzu la nomon, kaj oni ne opinias, ke la nomo devas esti internacie konata, oni uzu la nacilingvan nomon. Sed oni skribu ĝin kursivlitere (aŭ almenaŭ en citiloj), por ke Esperantistoj, kiuj ne scias tiun nacian lingvon, ne estu ĝenataj aŭ konfuzataj.

Memoru, ke Esperantistoj, kies nacia lingvo ne uzas latinajn literojn, ofte tute ne konas la nacilingvajn formojn de okcident-eŭropaj nomoj kiel "Boulogne" aŭ "Edinburgh", same kiel multaj okcident-eŭropaj Esperantistoj ne scias skribi la ĉinan nomon de Pekino aŭ la kartvelan nomon de Tifliso. (Verŝajne legos tiun ĉi frazon eĉ homoj, kiuj ne scias, kiel aspektas la kartvela alfabeto.)

E.T. Grimley Evans

KIA SOCIALISMO ?
KIA KLASBATALO ?

Patriko :

Ni estas travivantaj (r)evoluciajn privilegiajn tempojn sub konjunkcio URANO-NEPTUNO kiu elfinas en 1992 ciklon ekintan en 1821, jaro de la lasta konjunkcio URANO-NEPTUNO kaj de la morto de Napoleono, inter la malkovroj de URANO dum politika, burĝa revolucio kaj de NEPTUNO dum socia, proleta revolucio en 1789 kaj 1848. Tiu 171-jara ciklo estis tiu de industria-kapitalisma-imperiisma periodo regita de anglo-usonanoj.

La ĵus okazintaj eventoj en Sovetio respondas al alia konjunkcio SATURNO-NEPTUNO en 1989 jam okazinta dum la Oktobra Revolucio kaj ree dum la mortigo de Stalin.

Kiam ni aludas socialismon, homrajtojn, demokration k.s., ni faras tion reference al materialisma periodo kiu cikle revenas post 2160 jaroj. Tiu 2160-jara tempo estas dekduona parto de la tria movado de la Tero t.e. la retroirado (precesio) de ekvinoksoj kies ciklo ĉirkaŭas 26000 jarojn kaj kiu trairas ĉiujn signojn de la zodiako. Ni eliras el la Fiŝoj kaj eniras la Amforon.

La forpaso de la materialisma periodo signifas ke ni plene eniras la novan eraon kiu nepre manifestiĝu per religia vekiĝo. Same kiel la materialisma periodo estu kondamno/kritiko de la valoroj/kredoj/mitoj de la pasinta erao, la religia vekiĝo estu kondamno de la valoroj de la materialisma periodo...

Se la valoroj de ĉiu erao estas necesaj por la evoluo de la homaro, tiuj de la materialisma periodo utilas nur por faligi la jam kadukiĝintan forpasantan eraon kaj tuj riveliĝas iluzioj...

Religia vekiĝo signifas ke ni pro neceso ree kaj alinivele konsciiĝu pri tio grava, profunda, vera, esenca, aŭtentika, rezigninte pri niaj fantaziaĵoj, egoismoj, vantecoj kaj vanecoj, pri la iluzio ke materio estas tuto kaj la homo estas dio...

La realo ne povas reduktiĝi al tio, kion ni kredas aŭ deziras ke ĝi estu. Tute male, ni estas parto de tiu nekonata

realo, kun nia propra funkcio rilate al ĝi, kio ankaŭ estas la kialo de nia surtera ekzistado.

Pri la metita demando pri socia ordo, mi diru ke ne eblas iu plibonigo de la socio sen pliboniĝo de ĉiu homo kiu konsistigas la socion, ĉar la socio estas nenio plie ol la sumo de la homoj kiuj konsistigas ĝin, ĝi estas eĉ malplie pro tio ke la solvo venas el individueco kaj ne el socieco.

Tial la neceso pri religio kiun postulas socio kaj eĉ ekologio. Ĉu ĝin alportos Islamo, post malapero de materialismaj kapitalismo kaj komunismo, post forĵeto de la gaĝetaj komputoroj? Necesas ke estu detruita la nova AKKAD-KARTAGO-USONO kaj fortikigita la nova PERSIO-ROMIO-RUSIO. Ĉar venis la tempo kiam la DRAKO-ISLAMO post 1260 jaroj (732, ĉesigo de la islama ekspansio en Puatje (Poitiers), Francio + 1260 = 1992) elmanĝu la filojn de la VIRINO-FRANCIO. Tiam en la nova ROMIO-SOVETIO, la nova farizea establita religio naskos novan mesianismon.

Kaj kiu rimarkis ke la koloroj de la Iraka flago samkiel de aliaj arabaj landoj (Palestinio, Kuŭajtio, k.a.) estas la koloroj de la kvar ĉevaloj de la Apokalipso?...

Pako :

La demandoj per kiuj Garolo titolas ĉi debaton igis min, unue, ekpensi pri la socio kie aperis la konceptoj klasbatalo kaj socialismo, kaj ĝin kompari kun la nuna okcidenta, ĉar en okcidento naskiĝis ambaŭ. Sed legante la disvolviĝon de lia enkonduko, mi ekkomprenas ke la celo de la demandoj estas enketi la utilon aŭ neutilon de ĉi tiuj fame konataj ideoj en la nuna forvelkanta mondo por la aktuala homaro.

Mi, kiel kutima leganto de la artikoloj kaj libraj verkoj Garolaj, ankoraŭ miras pro lia kapablo verŝi la plej pesimismajn - se ne diri malamajn - frazojn pri la homoj, ties konduto kaj estonto. Sed mia miro iĝas en timon kiam mi, taksante iun lian ideon prava, alvenas al konkludo plej maldemokratema. Nu, ĝuste tio okazas ĉi-kaze. Mi eble estas komunisto, ĉu?

Nu mi ordigu miajn ideojn por ke, almenaŭ je la fino, la legantoj komprenu min. Se eki per la komenco, tio estas, en la okcidenta industria socio, evidentas ke la socialismo estas en krizo, eble tial ke perdiĝis la koncepto klasbatalo ekde kiam oni ne plu scias kiuj konsistigas la laboristan klason. Mi persone plurfoje sentas ke certaj sin nomantaj laboristoj uzurpas ĉi vorton, des pli kiam ili fiuzas klasbatalan ilon kiel la strikrajton por defendi privilegiojn - eŭfemisme "akiritajn rajtojn" - aŭ postuli malsolidarajn plibonigojn - eŭfemisme "justajn petojn". Ne necesas do esti aparte reakcia por vomi antaŭ klasbatalo, laboristoj, socialismo, ktp, konceptoj principe kaj komence altvaloraj, sed nuntempe prostituitaj, malplenaj je ajna progresma signifo.

Ĉio ĉi pli okulfrapas, se oni rigardas la rilatojn inter la Tria Mondo kaj okcidento, kies "laboristoj" profitas la malsaton kaj malriĉecon de la plimulto de la homaro. Eĉ eblas dubi pri tio, ke ni solidare helpu la centr- kaj orienteŭropanojn.

Resume, ĉi unua penso kiu venis en mian kapon rilate ĉi tiun debaton konsistas el tio, ke en la evoluintaj landoj, kiujn mi kutimas are nomi Okcidento, la laborista klaso ne plu ekzistas, almenaŭ laŭ la originala senco. Kaj kvankam oni plu vidas en tiuj socioj la ekspluatadon propran al kapitalismo, estas same evidente ke ĉi riĉaj ekspluatatoj estas multe pli proksimaj, sociale, al siaj ekspluatantoj ol al la triamondaj laboristoj. Ja ĉi tiuj estas nuntempe la klaso al kiu socialismo celas utili.

Sed la grava demando kiun Garolo starigas en sia enkonduko ne estas la titolo de nia debato. Kiam li prave bildigas la teruran staton kaj antaŭvideblan estonton de la ekologio antaŭ la demografia premo homa, tiam li eniras la kernon de sia sugesto por debato. Ĉu la Tero sin savos per demokrata decido de 6.000 milionoj da analfabetoj, aŭ malmultaj kleruloj konsciantaj pri la problemego trudi al ĉiuj la ĝustan vojon? Jen la demando, kiun mi, sincere, ne kuraĝas respondi.

Jean-Claude : *Pri tiuj temoj mi tute ne kompetentas. Tamen ŝajnas, ke la ĝisnunaj sintenoj - do sistemoj - montriĝas grave senpovaj.*

La rapida kresko de la homnombro kaj ties teknikoj klare

rivelas, ke la rilatoj interhomaj ne plu povas funkcii konkure.

La malnova kredo, laŭ kiu nur konkurado estigas progreson, pli kaj pli aspektas danĝera. Urĝas, ke la homoj lernu kunkuri ĉar, multe pli ol la najbaroj, la defiantoj estas la problemoj metitaj de la homa aktivado. Tiuj problemoj hodiaŭ mondskalas, kiel sciate.

Por batali, plu estas pli ol fareble.

Pri : "PROVO DE KLASIFIKO"

*En la artikolo de VALO "**Provo de klasifiko**" (L!94), mi rimarkigos jenon pri la punktoj 4 kaj 6.*

Esperanto vivos (venkos) nur se ĝi estos vera lingvo por ĉiuj, do parolata ankaŭ de la malamikoj.

Ekz. : La germana lingvo neniom suferis pro la fakto ke multnombro el ĝiaj parolantoj ne malhelpis, eĉ aprobis naziismon.

Do, oni ne devas apartigi Esperanton disde la ne-esperanta vivo.

*Tamen gravas la **homaj rajtoj**. (Mi uzas tiun esprimon anstataŭ **politiko**, ĉar politiko ŝajnas (eĉ povas esti) ĉu bona ĉu malbona, sed ne estas kialo por esti senpolitika. Senpolitikulo estas scie aŭ nescie egoista indiferentulo.*

Mi aprobas la Esperantan Neŭtralan Movadon, ĉar ĝi estas necesa (por antaŭeniro de Esperanto en ĉiuj medioj, por konvinki ke Esperanto estas lingvo por ĉiuj, sed mi bedaŭras ke multaj homoj estas indiferentaj al malbonaĵoj de la vivo en la mondo.

Estas homoj, kiuj nomiĝas "veraj esperantistoj", tamen ili fakte apartenas al inerta amaso.

Oni povas subteni neŭtralan E-movadon kaj samtempe agi, ĉu pere de la neneŭtralaj E-movadoj, ĉu pere de la ne-esperantaj movadoj.

Rilate al la simpatiantoj (al Esperanto - punkto 4 de Valo) ni rimarku, ke kelkaj el ili estas agantoj por la homaj rajtoj. Mi pensas eĉ, ke ĝuste en tiu medio ni havas plej da simpatiantoj.

Ili ne lernas, eĉ ne lernos Esperanton, ĉar ili okupas alie sian deĵoran tempon aŭ/kaj/ĉar Esperanto ne alportas al ili utilon. Sed ĉu ni povas diri al ili, ke iliaj laboroj por savi homojn (torturatoj, mortmalsatantoj ktp.) ne urĝas kaj ke ili povas elpreni tempon por lerni Esperanton, partopreni kongresojn kaj lokajn kunvenojn ?

Plie, mi pensas, ke se ni havus kontaktojn kun homoj, kiuj jam lernis Esperanton, sed ne plu agas en la esperanta movado, ni povus ekscii, ke kelkaj el ili (kiom?) nun aktivas pri homaj rajtoj.

Eĉ ne eblas dubi, ke kelkaj eksindiferentaj homoj kiuj ekkonis Esperanton, fariĝis poste batalantoj por plibona homaro.

*Kvankam la esperantistoj, kiuj estas indiferentaj al aliaj aferoj (homaj rajtoj - **homaranismo**) pensas, ke necesas nur disvastigi Esperanton, mi pensas, ke ni ne povas apartigi Esperanton disde la batalo por plibonigita kaj pli justa homaro.*

Kiuj estas simpatiantaj nur al Esperanto - eĉ se praktikantaj esperantistoj - kaj estas indiferentaj al aliaj mondaj problemoj (malliberecο, malsato, ktp.) tiuj ne estas tre interesaj, kvankam la lastaj plinombrigas la esperantistojn. Male, la simpatiantoj (eĉ la simpationtoj) kiuj agas sur aliaj terenoj, povas helpi la progreson de Esperanto kaj eble lernus la internacian lingvon, se ĝi fariĝus utila al iliaj celoj.

L.A.

****

JORGOS invitas ĉiujn al (ne-nur-) Esperanta duontago : de komuna tagmanĝo ĝis nokta dancado Sabaton 21-an de Septembro '91 pro duobla inaŭguro - fare de urbestraro - de piknikejo : "AIRE ESPERANTO - langue universelle" kaj de migrad-pado por pied-marŝemuloj, pad-bicikloj kaj ĉevaloj.

Pliaj informoj ĉe JORGOS, F 09120 St FELIX Rt.

Gratul-poŝtkartoj al pacisteca urbestraro :

Conseil Municipal de Laroque d'O.
aux bons soins de MJC-ESPERANTO ĉe M. Georges COMTE
F 09120 SAINT FELIX DE RIEUTORT

Majoro COUSTEAU

DEKLARACIO PRI RAJTOJ DE VENONTAJ IDAROJ

1. La venontaj idaroj rajtas ricevi sendomaĝan, neinfektitan Teron. Ili rajtas ĝui tiun ĉi, konsiderante ĝin apogilo de la historio de Homo, de kulturo kaj de sociaj ligiloj. Tiuj ligiloj igas ĉiujn generaciojn, ĉiujn individuojn anoj de Homaro.

2. Ĉiu generacio dependas de havaroj kaj heredaj posedaĵoj. Ĝi nepre devas, kiel kuratoro nome de venontaj idaroj, malebligi ĉian neripareblan kaj neinversigeblan trafon kontraŭ la surtera vivo. Ĝi nepre devas lukti por la respektindeco, la libereco de Homo.

3. Sekve, dependas de superega devo de ĉiu generacio, por konservi la rajtojn de venontaj idaroj, kontrolŝirmi senfendajn evoluojn kaj aliigojn de teknologio, kiuj riskus malservi surteran vivon, laŭnaturan ekvilibron, aŭ harmonian elvolviĝadon de Homara Genro.

4. Ĉiuj utilaj rimedoj, inkluzive de instruado, esplorado kaj leĝaro, nepre devos esti utiligataj por garantii tiujn rajtojn kaj certigi ke ili ne estos oferitaj pro facileco, pro nur momentaj profito aŭ oportuno.

5. La estraroj, la neregistaraj organizoj kaj la individuoj estas insiste alvokitaj por ekde nun diligente apliki tiujn principojn, kvazaŭ ili frontus jam tiujn estontajn generaciojn, antaŭ kiuj ili plene respondecas.

Majoro COUSTEAU sugestas al la Francoj aprobi tiun deklaracion kaj sendi ĝian francan tekston (troveblan en 'Almanako Cousteau) al sia deputito. La ĉi-supran tradukon eblas sendi al eksterfranciaj samideanoj.

VORTOJ DE MALJUNULO

valo

SCIENCO KAJ RELIGIO

Blazio Paskalo distingis kaj kontraŭmetis du formojn de la homa inteligento, kiujn li nomis "spirito de geometrio" kaj "spirito de fajneco". La unua procedas per logika deduktado, racia rezonado, la dua privilegias la ekkonon per senpera intuicio. Paskalo majstris en la unua, kaj per ĝi fariĝis eminenta scienculo, sed preferis la duan. "Kompreni estas nemulte, senti estas multo." "La koro havas motivojn nekonatajn de la racio."

Oni povas kompreni, ke tio kondukis lin al filozofia koncepto pri io dia, pri iu "superega esto". Ŝajnas malpli kompreneble, ke li identigis ĝin kun la Dio de la kristana religio, difinita per la Evangelio kaj la verkoj de la Patroj de la Eklezio.

Tre verŝajne li opiniis, ke scienco kaj religio okupas du inter si sendependajn teritoriojn. En la scienco regas la spirito de geometrio, en la religio la spirito de fajneco. Sur la unua li estis grandega majstro. Sur la dua li sin volis humila lernanto de gurditaj "veroj". Malesperante eltrovi veron per racia esplorado, li trovis ĝin tute preta en la "Sankta Skribo". Strange tiu fajna spirito, kiu scipovis aplikadi fekundan dubon al sciencaj hipotezoj, ne havis ian dubon pri la vereco de la kristana religio entute, kaj pri ĝiaj plej absurdaj asertoj. En la fino de sia tro mallonga vivo li preskaŭ forlasis sciencon, kaj sin dediĉis precipe al religiaj aferoj. Sendube li tiel pliriĉigis la francan prozon per du

majstroverkoj, nome la ***Pensoj*** *kaj la* ***Leteroj al Provincano.*** *Sed tre probable li tiel senigis la sciencon je altvaloraj efektivigoj, kiuj estus akcelintaj la progresadon en la Jarcenton de la Lumoj.*

En la XIX-a jarcento germana imperiestro proponis ordenon al la franca scienculo Pasteŭro. Tiu ĉi rifuzis, dirante : "La Scienco ne havas Patrion, sed la homo de scienco devas havi unu". Oni povas imagi, ke Paskalo estus simple dirinta : "La Scienco ne havas religion, sed la homo de scienco devas havi unu".

Certe tion saman opiniis ankaŭ Pasteŭro, kaj multaj aliaj scienculoj. Tamen ne ĉiuj.

NOM' DE DIO ! *

Kiam kredanto parolas al mi pri Dio, mi demandas: "Kiu Dio?"

Ĉu tiu de la Malnova Testamento, "la Dio forta kaj ĵaluza", kolerema kaj venĝema, minacanta kaj punanta, "la Dio de la Armeoj"?

Ĉu tiu stranga Patro, kiu kondamnis sian tutan idaron pro peko de unu paro, kaj poste sendis sian unikan filon kiel oferon por savi la senkulpan kondamnitaron?

Ĉu tiu superkomandanto de la krucmilito : "Dieu le veult!" (Dio ĝin volas!)?

Ĉu tiu de la islama sankta milito : BISMLLAH (en la nomo de Dio)?

Ĉu tiu de la germanaj militistoj en 1914, sur kies zonbuko estis stampita la devizo "GOT MIT UNS" (Dio kun ni)?

Ĉu tiu, kiun la francaj katolikoj dum la sama milito preĝis, ke li savu Francion en nom' de l' Sankta Kor'?

Ĉu tiu God, kiun la Britoj preĝas, ke li savu la reĝinon kaj faligu ŝiajn malamikojn?

Ĉu tiu BOĴE, kiun rusaj imperianoj preĝis, ke li savu la caron? (Malfeliĉa caro!)

Ĉu la barbulo majstre pentrita de Mikel-Anĝelo sur la plafono de la Siksta Kapelo?

Ĉu la senkorpa mistero de la Preĝo sub la verda standardo?

Ĉu la vaste eŭkumena Dio de la sama preĝo :
"Kristanoj, Hebreoj kaj Mahometanoj
Ni ĉiuj de Di' estas filoj" *?*

Al tiu multopa demando mia kara Jacqueline respondas : "Neniu, Dio estas Amo"

Bone. Konsentite. Sed ni provu paroli simple kaj klare. Kial ne diri simple kaj klare : "Amo aŭ Homa Frateco" ? Kial glui sur tiu idealo tiun etikedon, tiun eluzitan nomon, kiu kovras tiom da absurdaĵoj kaj da sanktaj arlekenaĵoj?

Mi pretendas, ke la homoj ne bezonas kredi sin idoj de unu patro por senti sin solidaraj gefratoj.

DIO ESTAS AMO

Tiu aserto troviĝas en la evangelio laŭ Sankta Johano. Mia amikino Ĵakelino adoptis ĝin por difini sian personan religion, post kiam ŝi forĵetis la katolikajn ritojn.

Leginte iujn el miaj antaŭaj "VORTOJ" oni povus konkludi:
1) ke mi estas ateisto. - Jes!
2) ke mi malŝatas ĉiujn kredantojn. - Ne!

Mi scias kaj volonte konfesas, ke multaj sinceraj kredantoj estas alte estimindaj kaj eĉ admirindaj. Mi mencios nur kelkajn : Francisko de Asizo, Vincento de Paŭlo, Pasteŭro, Tolstoj, Zamenhof, Gandhi, Martin Luter King, Dom Elder Camara, Patrino Tereza, Pastro Petro.

Al tiuj famaj nomoj mi persone aldonos tiujn de mia karmemora amiko Pastoro Andreo Burbon kaj de lia vidvino, mia kara "nevino" Daniela, homoj bonkoraj, efikaj kaj toleremaj.

Mi aldonas ankaŭ tiun de mia Ĵakelino, kiu efike praktikas sian propran religion.

Kaj mi ne forgesas, ke mia patrino, katolika ne praktikanta, estis kredanto. Tia estas ankaŭ mia protestanta edzino, kiu tamen konsentis pri geedziĝo sen religia ceremonio kaj beno (ĉar mi klarigis al ŝi, ke akcepto de tia ceremonio estus de mi mistifiko, hipokrita komedio, malrespekta al la pastoro kaj al la kredantaj ĉeestantoj).

------

* *Nom de Dieu! Komuna sakraĵo en Francio.*

*Resume, sincerajn kredantojn mi estimas kaj amas, se nur ili estas bonkoraj kaj, kiel mi, toleremaj. Ĉar nun ĉio ŝajnas al mi sufiĉe klara, mi promesas, ke mi ne plu polemikos en **Laŭte!** kontraŭ kredantoj.*

VALO

La kroniko de R.A.C.

Mino o shi, 91.3.31; posttagmeze

Tie kie mi loĝas, tio estas proksime de Osaka, mia anteno povas kapti 7 televidajn kanalojn. Ĉe la unua, eblas stultiĝi per kutima usona filmo (bonuloj kontraŭbatalas malbonulojn). Ĉe la 2-a, 3-a kaj 4-a kanaloj, eblas endormiĝi per basbalo. Ĉe la 5-a, eblas tediĝi per golfo kaj ĉe la 6-a eblas idiotiĝi per japana filmo (verŝajne serio). Tamen, restas la 7-a kanalo, kie momente eblas lerni specon de go-ludo. Ĉe tiu eduka kanalo, ĉiufrumatene kaj ĉiumalfruvespere, eblas lerni lingvojn (kiel la francan, italan, hispanan, ĉinan, anglan, korean, rusan, germanan kaj eĉ, ekde la venonta semajno, la japanan por la tre multaj eksterlandanoj kiuj vivas en Japanio).

Ĉu Francoj en sia lando povas ĝui kanalon kiu sin dediĉas al kulturo kaj edukado?

Mi aldonas ke la programoj de la 6 unuaj kanaloj estas regule interrompitaj de reklamoj en kiuj ĉefrolas intence infanecaj varbantinoj.

Se japanaj televidaj programoj ne brilas rilate la kulturon (krom la 7a), japanaj viroj survoje laborejen kaj revenvoje ŝajne ne deziras utiligi sian tempon legante librojn. Plej multaj inter tiuj kiuj legas ion, prefere elektas dikajn grandformatajn bildstriojn kiujn ili rapidege kaj avide foliumas. Foje en kelkaj rakontoj, troviĝas erotikaĵoj kaj ili tiam des pli rapide turnas la paĝojn pro la ĉasto de la najbaraj sidantoj kaj starantoj. Supozeble, ili pli trankvile ĝuas la legadon en la hejmo. Kion pensas pri tio la edzinoj?

ADRESARO

de

Amika Esperanto-Rondo Aĝenia

por

1991/1992

En la kadro de nia Amika E-Rondo Aĝenia (Cercle amical espérantiste de l'Agenais)

* aperas la revuo **Laŭte!**

* funkcias la broŝurservo de S.A.T.

* estas aranĝataj renkontiĝoj la tutan jaron.

De nun adresu ĉiujn korespondaĵojn al :

Esperanto * Cargue Sac F - 47470 BEAUVILLE

Telefono : 53.95.40.26

Sur la poŝtĝiriloj/poŝtmandatoj/bankĉekoj validas kiel "ricevonto" nur jena mencio :

CERCLE AMICAL ESPERANTISTE DE L'AGENAIS, ccp 3371 74 M Bordeaux

Fariĝinte internacia E-kultura asocio, A.E.R.A. estas al ĉiuj malfermita kaj petas vian subtenon per simbola aliĝkotizo : 20 FF por 1992. Tiu membreco rajtigos vin profiti de la diversaj servoj de nia asocio kaj i.a. de nia renkontiĝejo **Moulin de Beauville**.

FUNKCIADO DE LA ĈENLETEROJ DE **LAŬTE!**

La korespondsistemo per ĉenleteroj de L! celas "rikolti" vidpunktojn de diversaj korespondemuloj (ne pli ol 12) pri temo proponita de unu el ili. (3 temoj jare)

1. Kiu deziras lanĉi debaton pri iu temo, tiu sendu sian enkondukon al la redaktanto de **Laŭte!**

2. La red. de L! aranĝas la cirkuladon de la enkonduko inter la korespondemuloj, sendante kopion de la enkonduko al ĉiu unua adreso de la "rondoj". (Rondo konsistas el 3-4 personoj ĉiufoje ŝanĝiĝantaj.)

3. La ricevanto de ĉenletero disponas dekon da tagoj por verki sian kontribuon antaŭ ol sendi al la sekvanta adreso. Kompreneble, eblas komenti, kritiki, kompletigi la jam skribitajn opiniojn, eĉ aldoni desegnaĵojn...
Kiu, momente, ne povas kontribui (se mankas tempo aŭ ideoj...), tiu nur transsendu senprokraste.

4. En ĉiu rondo la lasta ricevanto sendas la kolektitajn vidpunktojn al la red. de L!, kiu publikigas la tutan debaton post nur lingva kontrolado, laŭ la sinsekvo de la kontribuoj, rondon post rondo.

5. Konsiloj : La enkonduko ne estu tro longa. Lasi plugendajn ideojn al la rondanoj!
Tajpi sur malpeza papero aŭ dorse de jam uzita folio, aŭ fote redukti, por eviti tro multekostan afrankon. Dankon!

****

A. LOPEZ LUNA
Itapiru 356, dto.3
1822 Valentin Alsina
BUENOS AIRES
ARGENTINO

Atilio ORELLANA ROJAS
C.C. 1428
RA-5000 CORDOBA
ARGENTINO

Adan HRYNKIEWICZ
Batalla del Pari 818,PB1
RA-1416 BUENOS AIRES
ARGENTINO

Kep ENDERBY
2 Phoebe St.
BALMAIN
N.S.W. 2041 AŬSTRALIO

Vlado KOSEF
58 Green St.
COBAR
N.S.W. 2835 AŬSTRALIO

Peter BIRD
8 Rothesay Avenue
HAZALWOOD PARK
SA. 5066 AUSTRALIO

S. STEPANOW
17 Chandler Rd.
NOBLE PARK
Vic. 3174 AŬSTRALIO

M. LEEREVELD
Heathe Grove
BELGRAVE SOUTH
Vic. 3160 AŬSTRALIO

J. LEHANE
2A Harms St.
TOOWOOMBA
QLD. 4350 AŬSTRALIO

Simonne KEKENBOSCH
Av. des Crocus 42
B-1070 BRUXELLES

Clémentine STAQUET
Rue du Loutrier 14
B-1170 BRUXELLES

Marcel DE GRAVE
Rue d'Houthem 207
B-7780 COMINES

Edgard JAMART
Thonissenlaan, 63/15
B-3500 HASSELT

YGORRA-MARTIN
rue du Coquelet 64
B-5000 NAMUR

Nicole PAIROUX
Rue Saint-Luc 35
B-5004 NAMUR

Henri CASTIAU
Terheidsehoek, 14
B-3221 NIEUWRODE

Raymond WYLLEMAN
August Vermeylen str.65
B-8400 OOSTENDE

Stella DE WEERD
Sierkerslaan 17
B-2940 STABROEK

J.C. THUMERELLE
Rue Pierre de Simpel 10
B-7784 WARNETON

Sandra Regina DA COSTA FERREIRA
Rua José Tavares Filho, 615
Muqueca
BR 27100 - BARRA DO PIRAÍ

Dilermando TEIXEIRA
Rua José Ribeiro, 115 Apt°
BR 30350 BELO HORIZONT
MG

Michel DURÉ
Rua Osmario Soares, 160
BR 30850 BELO HORIZON
MG

Disvastiga Esperanto-Grup
Caixa Postal 3388
BR 30112 - BELO HORIZONTE

Alvaro RABÊLO
Caixa Postal 21
BR 85800 CASCAVEL - PR

Edmundo Marcio TISSORI
Caixa Postal 8767
BR 80000 CURITIBA - PR

Fernando FERNANDES
Caixa Postal 99
BR 13690 DESCALVADO -

Walter BOPPRÉ
Caixa Postal 460
BR 80001 FLORIANÓPOLIS
SP.

Celeodina de MOURA TEL
Caixa Postal 427
BR 74000 GOIÂNIA - GO

João Otávio Veiga Rodrig
Rua Bento José Vieira, 23
BR 13970 ITAPIRA - SP

Jairo Roberto DUARTE
Rua Albano Schmidt, 2462
Boa Vista
BR 89200 - JOINVILLE -

Leopoldo Henrique KNOED
Encontro das Aguas G10
BR 42700 LAURO DE FRE
BA

Paulo D. CARUSO
Caixa Postal 554
BR 96001 PELOTAS - RS

Moacir Eustachio da Silva
Av. Conselheiro Aguiar, 2627
apt° 904
BR 51020 RECIFE - PE

R.F. FERREIRA DE CASTELA
Caixa Postal 128
BR-69900 RIO BRANCO-ACRE

Alberto Guedes Curopos
Rua 2 de Dezembro, 131
Apt° 1003
BR 22220 RIO DE JANEIRO

Claudio Rodrigues Pistilli
Rua Gal. Glicério, 404 Apt° 01
BR 13320 SALTO - SP

José Dias PINTO
Av. João Ramalho, 185/102
Vila Assunção
BR 09030 - SANTO ANDRÉ - SP

Fabricio PASSEBON
Rua Ruy Barbosa, 624
BR 13720 SÃO JOSÉ
DO RIO PARDO - SP

G. Damasceno de Almeida Junior
Rua Conselheiro Ramalho
n°52 Apt° 11
BR 01325 SÃO PAULO - SP

Gilbert R. LEDON
Rua Maria Aparecida
Anacleto 111
BR-04809 SÃO PAULO

Cleber de Moraes Lemos
Caixa Postal 92941
BR 25951 TERESÓPOLIS - RJ

Kris LONG
Olga KERZJUK
61 Point Royal
BRACKNELL
RG12 4HL BRITIO

Dave GODIN
2 Norwood Road
SHEFFIELD
S5 7BD BRITIO

GL.L. DAMJANOV
Makariopolski 7
BG-6100 KAZANLAK

Hristo DIMITROV
Str. Stracin - 16
BG-7300 KOUBRAT

Aleksandar NAKOV
str. Republika 4
BG-2302 PERNIK

Stojčo CANKOV
P.K. 208
BG - 7000 RUSE

Ivan ZAREV
Poštkesto 132
BG-1618 SOFIO

Marie BARTOVSKÁ
schránka Místek 67
CS-738 02 FRÝDEK MÍSTEK

S-ino Olga CHALUPOVÁ
Gottwaldova 73
CS-736-01 HAVIŘOV 1

Karel KRATOCHVÍL
Lidická 325
CS-473 01 NOVÝ BOR

Jan PAVLIK
Varšavské n.1
CS-77700 OLOMOUC

Jaromir ČÁŇ
Ceškova 1395
CS-53002 PARDUBICE

Marta ŠMIDRKALOVÁ
Na Zvahove 22
CS - 152 00 PRAHA 5

Betty LARSEN
Falkenberg vej 6
DK-3140 ÅLSGÅRDE

Uwe LOHSE
Donnerupvej 12
DK - 2720 VANLOSE

Raymond MARSHALL
Plateaux Fleuris D 42
6 av. des Aloès
F-06600 ANTIBES

P. BARITEAUD
8 ch. du Souvenir
Qu. Qte Brigitte
F-06130 GRASSE

André NAUDE
Le Galaxie
14 rue Puget
F-06100 NICE

Groupe espérantiste
de Nice
164 Ch. de Saquier
ST ISIDORE
F-06200 NICE

André POUPEAU
Villa Albaretto
3, av. de Bruxelles
F-06000 NICE

Ljo kaj Ana

La Figère
F-07140 MALLARCE

JORGOS
F-09120 ST FELIX DE RT.

Pierre FORT
19 rue Joffre
FONTAINE LES GRES
F-10170 MERY SUR SEINE

Vilhelmo LUTERMANO
Fonto gazela
Embro k. Kastelmaùro
F-11360 DURBAN CORBIERES

Rafael MARGALEF
Labastide
F-11190 CAMPS s/L'AGLY

Clovis VILLA
13 rue Renan
F-11200 LEZIGNAN CORBIERES

F. PIEDRAFITA
84 ch. Combetalade
F-12130 ST GENIEZ D'OLT

M. DUC GONINAZ
Val St Georges
Ch. de l'Echelle
F-13100 AIX

Jean CALAMY
Rose des Vents
La Tornade
F-13400 AUBAGNE

Henri RIVIER
A1 square Clair Soleil
LA TOURTELLE
F-13400 AUBAGNE

Jean PECCHIOLI
Chemin du Vallon
des Gavots
F-13400 AUBAGNE

Félicien PELLEGRINO
Rés. "Le Mirabeau" n°14
Chemin Estrec
F-13120 GARDANNE

Pierre DIEUMEGARD
8 montée Marguerites
prolongée
F-13117 LAVERA

F. GARRIGUE
Le Trinidad
68 av. Pointe Rouge
F-13008 MARSEILLE

Claude ROUX
16 bd des Pins
Les Borels
F-13015 MARSEILLE

Yves NICOLAS
17-37 Quartier du Bois
F-14200 HEROUVILLE

Léon KELLER
33 rue Point de Vue
F-14100 LISIEUX

I. MARTINEZ
53 rue du Minage
F-16000 ANGOULEME

Jean ANGOT
3 rue Arago
F-17300 ROCHEFORT

J. MANCEAU
4 rue des Chênes
FONTCOUVERTE
F-17100 SAINTES

A. GIMBERT
Imp. Aygueparse
F-19100 BRIVE LA GAILL.

Roger MILON
49 av. Alsace-Lorraine
F-19100 BRIVE LA G.

J.P. ORLIANGE
Tarnac
F-19170 BUGEAT

Gaby TREANTON
St Quay
F-22700 PERROS GUIREC

G. LASCOURS
Kerguen
F-22470 PLOUEZEC

L. PERAIRE
Foyer Logement
"Emeraude"
F-22380 SAINT-CAST

Marcel CURNIER
29 rue Beauferrier
F-24100 BERGERAC

Joël LAPORTE
Rte de Bergerac
LE FLEIX
F-24130 LA FORCE

Gilberte BRAHIER
Beynaud
F-24490 LA ROCHE CHALAIS

Jacques GREGOIRE
32 rue Paul Dumas
F-24000 PERIGUEUX

F. DITACROUTE
Rd-Point Jean Jaurès
F-24430 RAZAC L ISLE

Ges-roj COULON
2 rue Galilée
F-25000 BESANCON

André DELAYE
La Farigoule
COLONZELLE
F-26230 GRIGNAN

Annie BOUTROUILLE
12 rte de Gaillon
VILLERS SUR LE ROULE
F-27940 AUBEVOYE

Clarisse MOUNIER
Cité scolaire
1 place de Belgique
F-30100 ALES

Rolph PELLETIER
Mas du Rieusset
F-30480 CENDRAS

Lucien ANGEVIN
Rue Lazare Bernard
F-30740 LE CAILAR

Paul TOURON
3 rue Combret
F-30000 NIMES

Georges SCHLUMPF
8 rue Pradier
F-30000 NIMES

Andrée GAUSSEN
Rue de la Galinière
F-30730 ST MAMERT

J. & M. LAFOSSE
6 Imp. Gabriel Voisin
F-31130 BALMA

E. GUILLEMAU
Ch. de la Pégou
BOULOC
F-31620 FRONTON

Floreal MARTORELL
Donneville
F-31450 MONTGISCARD

André ALBAULT
21 rue de Verfeil
F-31200 TOULOUSE

A. MEMBRADO
9 rue de la Cerdagne
F-31300 TOULOUSE

Jean EYCHENNE
20 rue du Midi
F-31400 TOULOUSE

Vân LÊ
70 rue Louis-Vitet
F-31400 TOULOUSE

Jacques CAUBEL
15 rue de Superbagnères
F- 31500 TOULOUSE

Stéphane LOUART
1 rue Lamartine
F-32000 AUCH

Jean DENIS
30 rue St Pierre
F-32230 MARCIAC

Henri DUFOURG
25 av. Dr. Schweitzer
F-33510 ANDERNOS

Odile BADET
Allée Cdt Charpentier
F-33740 ARES

S-ino TEMPLIER
7 rue Nelson-Barrau
F-33740 ARES

Henri CHAIRE
10 rue du Printemps
F-33530 BASSENS

Simone BOUTINES
212 rue Judaïque
F-33000 BORDEAUX

Gilles LAFITTE
29 rue Ausone
F-33000 BORDEAUX

Ginette GABILLON
32 rue Renault
F-33200 BORDEAUX

Simone GAILLARD
27 rue Caillou
F-33200 BORDEAUX

Jean-Luc BERARD
Grand Parc CS-18
rue Maryse Bastié
F-33300 BORDEAUX

Denise BEYLOT
5 rue Henri Expert
Grand Parc
F-33300 BORDEAUX

Rose CAMPAGNE
17 rue E. Colonne
F-33300 BORDEAUX

Gekdoj DEMONTOUX
2 rue François-Lévêque
F-33300 BORDEAUX

Stojan PETROV
Rés. Curegan Est
Bât.4, apt 128
F-33290 BLANQUEFORT

Monique DUSSENTY
Le Faisan
76 av. La Fontaine
F-33560 CARBON BLANC

Gilberte LASSALLE
21 rue Blanqui
F-33150 CENON

G. & L. ROBERT
11 rue Frères-Lumière
F-33150 CENON

Hélène SALÈS
7 rue du 8 mai
F-33 150 CENON

Ludovik ARGELIÈS
5 allée de Gart
F-33610 CESTAS

Montserrat CABRAFIGA
rue de la Lande Blanche
F-33320 EYSINES

Suzanne RATTIER
57 av. Lassauguette
F-33270 FLOIRAC

Association espérantiste
de Gujan, Mairie
F-33470 GUJAN MESTRAS

Michel LAVERGNE
36 av. Mar. de Lattre
de Tassigny
F-33450 IZON

Marie-Claire TRAVERSE
2 rés. Clair-Soleil
CARIGNAN
F-33360 LA TRESNE

Simone BERNARD
171 rue Poincaré
F-33110 LE BOUSCAT

Jacqueline GIRARD
247ter Bd. Godard
F-33110 LE BOUSCAT

H. CHAILLOT
Dune de l'Herbe
CIDEX 1029
F-33950 LEGE CAP FERRET

Renato DAMARIN
Le Barbut
F-33850 LEOGNAN

R. PERDRAUD
22 rue H. Vinson
F-33500 LIBOURNE

Germaine GATARD
Rés. Les Cimes 3, appt 33
F-33310 LORMONT

Patrick LANGE
appt 1116 Tour 16
Résidence St Hilaire
F-33310 LORMONT

Joël LAJUS
Ecole
F-33620 MARCENAIS

Bernard MOYNET
ARCINS
F-33460 MARGAUX

Maryse GOTTIN
2 rue Giono
F-33700 MERIGNAC

Annie LAMAIGNERE
Parc de Marbotin
Bât. les Kerrias n°235
F-33700 MERIGNAC

Roland LEVREAUD
18 rue Couraud
F-33240 ST ANDRE CUBZ.

Sabine ARDOIN
"La Billette"
Margueron
F-33220 STE FOY LA G.

Emilo MAS
38 rue Jean Moulin
F-33220 STE FOY LA GRANE

Marcelo REDOULEZ
CAMARSAC
F-33750 ST GERMAIN DU PUC

M.& S. ESTOVERT
1 bis,rue du 14 juillet
F- 33230 ST MEDARD
DE GUIZIÈRES

D. & J.MONTIGNAC
"Lardon"
F-33430 SAUVIAC

Andrée BOIS
Ch. Combe du Puch
BONNETAN
F-33370 TRESSES

F. SENDREY
171 av. Salvador Allende
F-33130 BEGLES

G. GARGALLO
Chemin d'Arcins
F-33360 LA TRESNE

Laura VIEILLEFOND
39 rue Jules Ferry
F-33220 PINEUIL

H. & M. COURBIN
"au Roux", BONNETAN
F-33370 TRESSES

Roger GALISSIÉ
25 rue Paulette Sauboua
F-33400 TALENCE

A. ARTIGAS
13 rue Marceille H
F-33140 VILLENAVE D O.

S-ino DUVERDIER
11 rue Courteline
F-33140 VILLENAVE D O.

Y. OLAGNIER
Rés. Etcheverry
127 av. Ar. Briand
F-33700 MERIGNAC

Denise CASTELLÓ
25 rue Saint-Simoniens
F-34500 BEZIERS

Herman WATENBERG
esc.8, 91 cité J. Moulin
F-34800 CLERMONT L'H.

L. LENTAIGNE
3 av. de la Gaillarde
F-34000 MONTPELLIER

Nereida MARTINEZ
8 rue Tour de l'Eglise
F-34080 MONTPELLIER

Armand DIEZ
514 rue Aiguelongue
F-34090 MONTPELLIER

Gérard PAING
Les Sagnes
F-34390 OLARGUES

Remo MAGNANI
Cabrials
F-34230 PAULHAN

Akiles SANZ
Cauduro
F-34360 ST CHINIAN

Johana BÈS
Rte de la Cadelle
F-34680 ST GEORGES D O.

Pierre LEHALLE
41 bd. J. Jaurès
F-35300 FOUGERES

Clément MARTIN
64, rue de la Pilate
F-35136 ST JACQUES DE LA L.

Jacques REAL
46 allée des Acacias
F-36200 ARGENTON

Anne & Raymond RAURICH
La Forêt
F-36310 CHAILLAC

Gérard ROLLIN
63 rue de la République
CHARGE
F-37530 AMBOISE

M. & R. SCHNELLER
La Retaudière
F-37130 LANGEAIS

Marcel BOULOISEAU
2 Pré de la Vigne
Ste Catherine de Fierbois
F-37800 STE MAURE

A. JACQUEL
61 av. Jules-Vallès
F-38400 ST MARTIN d'H.

E. SCHERTZER
CHARNAY
(Grave & Charnay)
F-39320 ST JULIEN

Gérard COULON
Domo Patut
F-40320 BUANES

Groupe Esperanto Montois
22/24 bd de Candau
F-40000 MONT DE MARSAN

Marc NOULIN
Les Monts, LUNAY
F-41360 SAVIGNY S/BRAYE

Pierre GROLLEMUND
5 rue Vaucanson
F-42100 ST ETIENNE

Henriette CORTES
4 av. des Irlandais
F-44800 HERBLAIN

Centre Culturel St-Nazaire
Espéranto chez Janine VINCE
"Hejme", rue Dr-Bichat
F-44600 ST NAZAIRE

Pat. & Véro. BOURRIAUD
53 rue Dupleix
F-44100 NANTES

Monique LOUBIÈRE
24 rue Sylvain Roye
F-44100 NANTES

Roger CUQUEL
209 rue Dr. Ségala
F-46000 CAHORS

Georges BROUEL
F-46150 CATUS

Lucien BEOLETTO
rue du Stade
F-46200 SOUILLAC

Gekdoj SIGNORET
Rue de Timbergues
F-46200 SOUILLAC

Rose BENAIM
rue Chanoine Marboutin
F-47000 AGEN

Bernard SARLANDIE
Lycée Stendhal
F-47090 AIGUILLON

Marie-Rose SARLANDIE
Lycée Stendhal
F-47090 AIGUILLON

Christian BAUDE
Esperanto * Cargue Sac
F-47470 BEAUVILLE

Gaston FOURNIER
Esperanto * Cargue Sac
F-47470 BEAUVILLE

Michel BISSEY
Place de la Cardine
F-47700 CASTELJALOUX

R. CHASSARD
3 allée Pablo Picasso
F-47510 FOULAYRONNES

Yvan VIDOU
Rue Frères-Lumière
Le Caoulet
F-47510 FOULAYRONNES

R. LABROILLE
11 rue J.S.Bach
F-47520 LE PASSAGE

Marius ANDRIEU
Lartel
MASQUIERES
F-47370 TOURNON d'A.

Johana BOST
9 rue Fontanelles
F-47300 VILLENEUVE /L.

R. SARRUT
St-Sauveur de Peyre
F-48130 AUMONT AUB.

Jean HENIN
Beauregard
Rte de Montcayroux
F-48500 LA CANOURGUE

Marcelle MAURIN
L'Empery
F-48100 MARVEJOLS

Laurent VIGNAUD
25 ch. de la Brosse
F-49130 LES PONTS DE CE

Henri PLAISANT
Bât.A6 - Rés. Montesquieu
F-49000 ANGERS

Michel HAREN
37 r. Clovis Jacquiert
F-51000 CHALONS S/M

Catherine ROUX
Horizon 2000
Studio 323
15 rue Jacquinot
F-54000 NANCY

Roger FOUCHER
16 Village de Ker Tessier
F-56370 SARZEAU

Modeste RAMELLI
Rte de Briey-Chatel
F-57160 MOULINS
LES METZ

Rémy HUIN
18 rue de Hesques
F-59300 VALENCIENNES

Paul SAMAIN
9 av. de Verdun
F-60200 COMPIEGNE

Edmond PLUTNIAK
22 rue d'Arras
SIMENCOURT
F-62123 BEAUMETZ
LES LOGES

Lucien BOURGOIS
31 rue Gambetta
F-62950 NOYELLES G.

Jacques DECOBERT
45 av. Béziou
F-64140 BILLERE

Honoré LALANNE
Anos
F-64160 MORLAAS

M.-T. LLOANCY
5 rue Léonard Constant
F-64000 PAU

Robert LLOANCY
B.P. 572
F 64010 PAU CEDEX

Aristide LAGOUTTE
Le Hameau au Soleil
Bât.A, appt.8
F-66700 ARGELES PLAGE

Michel QUER
10 av. Mar. Joffre
F-66160 LE BOULOU

Jean AMOUROUX
1 rue de Sorède
Moulin à vent
F-66000 PERPIGNAN

Jean FERNANDEZ
21 rue Matisse
F-66000 PERPIGNAN

Carme LLAPART
19 rue Pierre Lefranc
F-66000 PERPIGNAN

René LLECH WALTER
72 av. Gén. de Gaulle
F-66000 PERPIGNAN

Odette SCHEIDEL
35 Grand'rue
F-67660 BETSCHDORF

André GILLES
1 r. Antoine-Becquerel
F-67380 LINGOLSHEIM

Bernard AUNIS
52 bd d'Anvers
F-67000 STRASBOURG

Jacqueline LÉPEIX
82 av. Jean-Jaurès
F-67100 STRASBOURG

Etienne BARRIER
35 rue de Heimsbrunn
F-68720 HOCHSTATT

Antonia FERNANDEZ
19 rue Jean-Cocteau
F-69330 MEYZIEU

Pierre DEHAN
35ter, rue Cdt Charcot
F-69110 STE FOY LES LYON

Daniel TERTRE
6 rue Guy de Maupassant
F-69800 ST PRIEST

Jean-Luc MERMET
La Rivière
F-71340 ST BONNET DE C.

René VILLEGIER
47 ch. de Join
ST INNOCENT
F-73100 AIX LES BAINS

Thérèse PINET
5 rue de la Banque
F-75002 PARIS

Jean-Luc BERGEON
7 rue Vik d'Azir
F-75010 PARIS

Louis MATHERY
4 rue Edouard Pailleron
F-75019 PARIS

S.A.T.
67 avenue Gambetta
75020 PARIS

SAT-Amikaro
67, avenue Gambetta
75020 PARIS

Maurice SUJET
6 rue Porte d'En-Haut
JOUY SUR MORIN
F-77320 LA FERTE G.

Armand LOPEZ
52 rue P.Mendès-France
F-77100 NANTEUIL

J. PINJERO, APRI
80 rue des Noyers
CRISENOY
F-77390 VERNEUIL L'ET.

Antoine RIBAS
7 av. des Pommerots
F-78400 CHATOU

Robert ARNAUDET
40 rue Ingres
F-81000 ALBI

Suzanne CALAS
27 rue Cathalo
F-81270 LABASTIDE R.

Gérard BOSC
Lestang
MONTBETON
F-82290 LAVILLEDIEU

Maurice BEZOMBES
RN.113, MALAUSE
F-82200 MOISSAC

Nicole DEJEAN
8 rue Chanoine Pottier
F-82000 MONTAUBAN

Michèle FREUD
Rte de Lorgues
TARADEAU
F-83460 LES ARCS

René GIEURE
"Liberstel"
11 imp. Joseph Estour
F-83210 SOLLIES PONT

Robert ROZE
133bis av. J.Gasquet
F-83100 TOULON

H. & A. GENTE
9 av. des Erables
F-84000 AVIGNON

V. CAUDET
Lot. Les Peupliers
209 allée du Bouleau
F-84300 CAVAILLON

R. LAVAL
Maison de Retraite Van Gogh
380 rue René Cassin
F-84000 AVIGNON

Rogéro HARDY
25 rue des Cordeliers
F-86000 POITIERS

Raymond GUEGUEN
Rés. Jeanne d'Arc
4D, rue Soeurs de la Rivière
F-87000 LIMOGES

R. DESPUJOLS
Rés. Champ de Mars
F-87400 ST LEONARD DE NOBLAT

Robert DURAND
3 groupe Ellen
F-88000 EPINAL

Hélène GAUDUCHEAU
43 avenue de Vigneux
F-91230 MONTGERON

Jean MARTIGNON
Domaine de Grandvaux
12 rue M. Utrillo
F-91600 SAVIGNY SUR ORGE

Larbi BRAIK
4 place de l'Etoile
F-91330 YERRES

G. YVON & C. PALIOT
1 rue Buffon
F-92160 ANTONY

Jean TUFFIER
43bis, rue Billancourt
F-92100 BOULOGNE BILL.

Pascal BAZIN
33 rue Anatole France
F-92300 LEVALLOIS P.

J.S. BRILLEAUD
7 rue Frères-Lumière
F-92500 RUEIL

ESPERANTO DE RUEIL
44 rue Dr. Guionis
F-92500 RUEIL

Renée MEURANT
25 rue Socrate
F-93170 BAGNOLET

André LEGROS
22 av. Dumesnil
F-93140 BONDY

Patrick KRUISSEL
46 rue Gabrielle
F-93700 DRANCY

Guy CAVALIER
3 rue de Nancy
F-93800 EPINAY

M. TERNANT
5 ch. Gros Buisson
F-93800 EPINAY

F. DEGOUL
54 rue des Caillots
F-93100 MONTREUIL

Albert HAUSTRATE
16 rue des Caillots
F-93100 MONTREUIL

Patrick CHRETIEN
144 rue Danièle Casanova
F-93200 SAINT DENIS

Patrick CHEVIN
12 square de Geyter
F-93200 SAINT DENIS

Henri MASSON
18 av. Cap. Glarner
F-93400 SAINT OUEN

Roland GRANDIERE
68 allée de la Tour
F-93250 VILLEMOMBLE

Marcel HARDY
103 av. Franklin
F-93250 VILLEMOMBLE

Lucien UZE
25 av. du Rond-Point
F-94360 BRY S/ MARNE

Octavio CASTELLVI
79 rue Ch.J.Vaillant
F-94600 CHOISY LE ROI

Francisca MARTINEZ
5 rue Robespierre
F-94200 IVRY

Yves PEYRAUT
5 rue Lénine
F-94200 IVRY

Thérèse SABATIER
21 rue Pasteur
F-94490 ORMESSON

Gilbert LEBEC
4 rue Maréchal de Lattre
de Tassigny
F-94370 SUCY EN BRIE

Juliette BOYER
5 allée des Glycines
F-94320 THIAIS

Bernard SCHNEIDER
38 av. République
F-94320 THIAIS

Claire BOUVELLE
12 av. Quihou
F-94160 SAINT MANDE

Patrick LECLERC
62 rue Charles Fourier
F-94400 VITRY SUR SEINE

Calixte CAVALIE
8 rue de l'Eglise
F-95520 OSNY

Maurice FAUGERAS
Altt. 6, Pierre et Sable
68, Chemin Bancoule
F-97490 STE CLOTILDE

Hans Georg KAISER
Wenzelstr.12
D-O-7400 ALTENBURG

Wolfgang GÜNTHER
Schulstr. 7
D-W-3501 AHNATAL 1

Didier IZACARD
c/o Librairie Française
Kurfürstendamm 211
D-W 1000 BERLIN 15

Willi FIRTH
bei Lippmann
Prenzlauer Allee 200
D-O-1055 BERLIN

Kurt FISCHER
Breslauer Str. 15
D-W 8768 BÜRGSTADT

E.T. GRIMLEY EVANS
Robert-Koch-Str.56
D-W- 6602 DUDWEILER

A.F. STEPHAN
Carmen-str.5
D-W-4000 DÜSSELDORF 11

Otto NITSCHE
Kammerstr. 211
D-W-4100 DUISBURG 1

Manfred FÜHRER
Am Stadtpfad 11
D-W-6236 ESCHBORN

K.H. KERSTING
Bredowstr. 3
D-W-4300 ESSEN 1

Gerhard WILBERT
Kirchenstr.2
Reiheim
D-W-6657 GERSHEIM 2

Elfriede BLASIUS
Jakob-Kaiser Str. 26
D-W-2050 HAMBURG 80

Walter LANDMANN
Keplerstr.36
D-W-6900 HEIDELBERG

Kerstin KRAMER
Wiesengrund 5
D-W 4419 LAER

Werner PFENNIG
Fohlenwinkel 13/0202
D-O-2000
NEUBRANDENBURG

Ortrun FISCHER
Weststr.45
D-W-8980 OBERSDORF

Gert HEINTZE
Rheinauer Ring 121/1
D-W-7550 RASTATT

F. BÖHRINGER
Eisenbahnstr. 5
D-W-7415 WANNWEIL

Heinrich DANDURFER
Prinz Ludwigstrasse 29b
D-W-8480 WEIDEN

Kurt SCHUT
Heresbachstr. 35
D-W-4230 WESEL

Martin BUSTIN BENITO
Parcela 13, Bloque 1
Portal 7. 2°A
E-03015 ALICANTE

Jesuo PEREZ
PK.-27089
E-08080 BARCELONA

A. GONZALEZ MEANA
Apdo 242
E-33200 GIJON (Ast.)

Fr. VICENTE
Caballeros 14
E-12430 BEJIS

José MANCEBO ZAPERO
Navalpino, 45
E-05430 LA ADRADA (Avila)

Josep M. SOLER
Apartat 166
E-08190 SANT CUGAT DEL V.

F.A. ANTÚNEZ ROMERO
Gavilan 28
E-41006 SEVILLA

G. MOYA ESCAYOLA
Balmes 38 3°
E-08225 TERRASSA (Barc.)

L. HERNANDEZ YZAL
Apartado 83
E-08720 VILLAFRANCA
DEL PENEDES

Zs. BERÉNYI
DOB U.16, II 39
H-1072
BUDAPEST VII

Gyözö BEDEGI
PF.206
H-3101 SALGOTARJAN 1

Eva FARGO
Sallai Imre ut.22/a
H-2890 TATA

F. KRISTJANSSON
Byggdavegi 141
IS-600 AKUREYRI
ISLANDO

Lanfranco BONORA
Via G.C.Abba, 1
I-40141 BOLOGNA

Lina GABRIELLI
Via Arno, 31/3
I-63 031 CASTEL DI LAMA
(Ascoli Piceno)

Giuseppe VALENTE
viale Ledra 4
I-33100 UDINE

J. DEQUAIRE
Route Royale
ARSENAL
TERRE ROUGE
ILE MAURICE

Kdo IWAI Masahisa
Mihara 4-12-16
HAKODATE-si
041 JAPANIO

Kdo TUTIYA Teturo
Usida-higasi 2-4-17
Higasi-ku
HIROSIMA-si
732 JAPANIO

ADATI Tyotaro
Tuzido-higasikaigan 1-15-7
HUZISAWA-si
251 JAPANIO

KUWABARA Yaichiro
Nishigoshoda 62-5
Murasakino, Kita-ku
KYOTO
603 JAPANIO

A. CLABAUT
Onohara Higashi 2-9-29
Osaka-fu, MINO O SHI
〒 562 JAPANIO

JAMASAKI Motohiro
Minakamidai 226
NAGANO-si
381-12 JAPANIO

NAGOYA ESPERANTO-
CENTRO, Tosin-build 204
Higaŝi-Sakura 2 ĉome, 13-23
Higaŝi-ku, NAGOYA
461 JAPANIO

HIRAI Jukio
4-17-15 Seiiku
ĴOTOKU, OOSAKA
536 JAPANIO

TUBOTA Kôki
Higasimikuni 3-9-12-816
Yodogawa-ku
Oosaka-si
532 JAPANIO

OSAKI Kazuo
1077 Murosinmati
Kagawa-ken
TAKAMATSU-shi
761 JAPANIO

MINE Yositaka
Kitahama-Kitawaki 29-16
TAKASAGO, Hyogo-ken
671-01 JAPANIO

TANI Hiroyuki
Syonai-Higasimati 3-4-6
TOYONAKA-si
561 JAPANIO

Greg MEADOW
Boîte 554 Succ.B
OTTAWA ON
CANADA K1P 5P6

Patriko MONGEAU
7491, av. de Gaspé
MONTREAL, QUEBEC
KANADO
H2R 2A3

Edv. VIVANCOS
218 Withrow Ave.
TORONTO, Ontario
M4K 1E1 CANADA

G.N.M VAN DIJK
Postbus 9417
NL-1006 AK AMSTERDAM

Nel MUNNIKSMA-BOLLEN
Waardeel 7
NL-9468 EX ANNEN

J.G. van HULST
Leidsevaart 238
NL-2014 HE HAARLEM

NIVON Esperanto-Rondo
Corrie Kwantes
Marnixstraat 57
NL-2023 RB HAARLEM

Henk van HULST
Rosa Manussingel 76
NL-1963 BE HEEMSKERK

Bert de WIT
Postbus 425
NL-2100 AK HEEMSTEDE

Dies KROMBEEN
"La Tri Betuloj"
Jufferswg. 4 B
NL-4421 JB KAPELLE

A. NOORDEWIER
JAGTENBERG
Kon. Emmalaan 7
NL-3832 AH LEUSDEN

Geert de GROOT
Lange akker 1
NL-8431 PH
OOSTERWOLDE

W. v.d. BLINK
Almstein 133
NL-3085 NC ROTTERDAM

John & Helga RAPLEY
Rochussenstraat 135 D
NL-3015 EJ ROTTERDAM

W. DERKS
Limbrichterstr.60
NL-6131 EE SITTARD

Janusz MOTYKIEWICZ
Kozle Doly N-ro 46
PL- 67-240 KOTLA

Barbara LASKOWSKA
ul. Odrzańska Nr.8/26
PL-30.408 KRAKÓW

Leszek DOBROWOLSKI
str. Sowia 1/10
PL-59-300 LUBIN

Marian ZDANKOWSKI
Pana Tadeusza 15/69
PL-10-461 OLSZTYN

S-ino Krystyna PETO
ul. Podlesna 44 m 36
PL-01-673 WARSZAWA

Teresa JANKOWSKA
ul.Iwicka 40 m 18
PL-00-735 WARSZAWA

Leszek SOBKOWIAK
ul. Boczna 7/25
PL - 67-400 WSCHOWA
Woj. Leszczynskie

Antoni GRADEK
Str. Armii Czerwonej
2 m.25
PL-42400 ZAWIERCIE

Ion SIRBU
Bd. Lenin 92
Sc. C ap.8
R-2200 BRASOV

Julia SIGMOND
CP 200
R-3400 CLUJ-NAPOCA

Ernesto SCHLESINGER
Str. D-ro P.Groza 22
R-3400 CLUJ-NAPOCA

Gabor LAZAR
Str. Stefan ul Mare 26/A
R-4055 COVASNA

Jurij MYLNIKOV
str. Ĉernyŝevskogo 16-3
U. KOTLAS - 11
(Reg. Arĥangelskaja)
SU-165411

Eevi LOBJAKAS
P/K/52
SU-203170 HAAPSALU
ESTONIO, USSR

Fred NEEME
Kooli 6-26
KEHRA 202240 ESTONIO
USSR

Aleksej V. TOLMAĈOV
Ul. Jakuba Kolasa 50-1-60
MINSK, Belorusio
SU-220113, USSR

Nikolao LARIN
Pasetchnaja 41-302
SU (CCCP) - 354068 SOTCHI

Igorj SIMONOV
Genkinoj 39A - 15
SU-603105 GORKIJ

Valery YUDIN
ul. Vaskina 11 - 28
SU-614026 PERM * USSR

Jurij LUNJOV
Samodejatelnosti 110
SU - 660060 KRASNOJARSK

Eŭgeno SIMĈENKO
p/k 2420
SU-660075 KRASNOJARSK-75

Eŭgeno S. PEREVERTAJLO
Poĉtamt ab/k 140
SU-700 000 TAŜKENTO

A.P. DA SILVA
Rua Antonia Ferreira
9-3°-esq.
P-1700 LISBONO

Sten LINDGREN
Bergsätravägen 34
S-184 00 AKERSBERGA

Pelle PERSSON
Svartviksvägen 14
S-123 52 FARSTA

Gunnar BŎRJESSON
Marklandsgatan 65
S-414 77 GÖTEBORG

Gunnar GUSTAVSSON
Abergsvägen 6
S-302 70 HALMSTAD

Malte GAHLIN
Vädurens gata 226
S-136 63 HANDEN

Märtha ANDREASSON
Lilla Tolsered
Postlada 2265
S-420 11 HISINGS KÄRRA

Kerstin ROHDIN
Box 142
S-579 00 HÖGSBY

Henrik KARLSSON
Fimongatan 12
S-590 40 KISA

Herŝ HOLENDER
Magistratsvägen 9A
S-222 43 LUND

Egon GŌRANSSON
Hantverkaregatan 15B
S-211 42 MALMÖ

E.G. ERLANDSSON
Edv.Lindahlsgatan 143
S-217 42 MALMÖ

Laborista
Esperanto-Klubo
Barnhusgatan 8 ög.n.b.
S-111 23 STOCKHOLM

Ivar PAULSSON
Skytteholmsvägen 29,I
S-171 44 SOLNA

Yngve NILSSON
Karin Boyegatan 6.1tr.
S-754 28 UPPSALA

GBEGLO Koffi
B.P.13169 Nyékonakpoè
LOME - TOGO

LUKOLAMA LUFIMPU
Kisangani Espeanto-Klubo
B.P.409
KISANGANI (Haut-Zaïre)

POSTE REGISTRITAJ ADRESOJ

Agnès & J.P. VAN ROSSEM
Rue de Thébais, 23
B-6322 MELLERY

J.R. CHASLE
22 rue de la Mairie
F-22650 PLOUBALAY

Gabrielle DUMON
La Grattade
F-24420 ESCOIRE

Edmond DAZUN
18 rue de l'Esplanade
F-34540 BALARUC LES BAINS

Alain LAFRAGUETA
12 rue Fulton
F-75013 PARIS

Marie HUNNINCK
Bât. D 5 N° 259
Lou Pous du Plan
F-84200 CARPENTRAS

Isabelle JACOB
Pomarbo
Les Monneries
F-87200 SAINT BRICE

L. & F. GABALDA
19 av. Nationale
F-91300 MASSY

J.C. PICQUET
Bât.3, 3° étage
21 rue des Rossays
F-91600 SAVIGNY SUR ORGE

Delia PICK
Münsterstr. 10
D-W- 2000 HAMBURG 54

Sabine MEYER
Haberkamp 3
D-W- 2000 HAMBURG 65

SIMIZU Kooiti
Sinden 2-4-10
KAMIHUKUOKA-si
356 JAPANIO

GOTO Syozi
Sironouti 1, Rokuwa
Heiwa-tyo, Aiti-ken
490-13 JAPANIO

W.L. van LEEUWEN
Frerikshof 158
NL-7103 CC WINTERSWICK

POSTE REGISTRITAJ ADRESOJ

E. OCKEY
Longvida
15 Upper Pines
Woodmansterne
GB-SM7 3PU BANSTEAD

Miroslav ZAVODSKY
Csl. Brigady 67
CS-01004 ZILINA-Zavodie

SYOOZI Makoto
Okino 1-16-5
SENDAI-si
982 01 JAPANIO

Abono por 1992 : 60 FF

PERANTOJ

La abonojn prefere rekte sendi al la administrejo en Francio. Krome peras :

Aùstralio : Vlado KOSEF 58 Green St., COBAR, NSW 2835
Britio : Edward OCKEY, Longvida, 15 Upper Pines, Woodmansterne GB-SM7 3PU BANSTEAD
Brazilio : G. LEDON, Rua Maria Aparecida Anacleto 111, BR-04809 SAO PAULO
Brazila Esperanto-Ligo, Caixa Postal 11-1105, BR-70084 BRASILIA-DF
Bulgario : Ganĉo DAMJANOV, Makariopolski 7, BG-6100 KAZANLAK
Germanio : Manfred FÜHRER, Am Stadtpfad 11, W-6236 ESCHBORN
Japanio : MINE Yositaka, Kitahama-Kitawaki 29-16, TAKASAGO-si, Hyôgo-ken, 671 01 JAPANIO
Svedio : Pelle PERSSON, Svartviksvägen 14, S-123 52 FARSTA
Ĝenerale peras : SAT, 67 av. Gambetta, F-75020 PARIS
kaj UEA-sidejo, Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ ROTTERDAM, al kiu eblas pagi al la konto "ljpb-b" indikante, ke temas pri abono al **Laùte.**

POR MIAJ AMIKOJ MERKREDANAJ

Abela* petis min skribi artikolon por la Merkreda Rondo**. Ĉu eblas rifuzi peton de tiom ĉarma knabino? Kompreneble ne! Nu mi skribu, sed pri kio? Eble mi iom rakontu pri kio okazas dum junularaj renkontiĝoj en Okcidenta Eŭropo.

Inter 1984 kaj 1986, mi partoprenis tiujn aranĝojn regule, preskaŭ ĉiumonate. Pro ili, mi plurfoje estis en Germanio, Nederlando kaj ankaŭ en Italio, Anglio kaj Katalunio. Tiuj okazaĵoj tute ne similas al la koreaj kunloĝadoj. En junularaj renkontiĝoj oni ne lernas Esperanton, oni ĝuas ilin. Kiamaniere? Ludante, dancante (diversnaciaj popoldancoj kaj aliaj pli modernaj), kantante, manlaborante, promenante, biciklante... Gestudentoj ne partoprenas renkontiĝon por suferi studadon de Esperanto sed por interkonatiĝi kun novaj amikoj, renkonti malnovajn konatojn, amuziĝi kaj eĉ enamiĝi.

Amoj en junularaj kongresoj tre oftas, sed kutime ne longe daŭras. Je komenco de kongreso, gejunuloj estas apartigitaj (laŭ la sekso) en viraj kaj inaj dormĉambroj. Tamen post kelkaj noktoj (kutime 1 nokto sufiĉas) multaj litoj fariĝas malplenaj kaj sammultaj tro plenaj. Tiel plej multaj dormĉambroj ne plu estas viraj kaj inaj sed ambaŭseksaj. En 1984, dum IJK en Anglio, mi foje trovis nudajn inojn en la vira duŝejo. Ili plendis ke ne troviĝis inaj duŝejoj kaj pro tio okupis la virajn. Ili poste eĉ algluis afiŝeton sur la pordo "DUŜEJO AMBAŬSEKSA". Ankaŭ dum tiu kongreso eblis sin bani en ekstera banejo, ĉu nude, ĉu bankostume, ĉu tute vestite (tiukaze pro hazardaj akcidentoj). Mi ne rakontos plu pri la strangaj moroj de eŭropaj gejunuloj ĉar tiam Koreoj eble ne plu deziros organizi IJK-on en sia lando...

Estas ankaŭ seriozaj programeroj kiel prelegoj kaj diskutoj dum tiuj kongresoj. Plej ŝatataj temoj estas ekologio, pacmovado, konatiĝo kun aliaj lingvoj, ktp. Vespere okazas skeĉoj, teatraĵoj, kvizoj kaj aliaj ludoj, ankaŭ spektakloj kantaj, dancaj ktp. Vesperoj daŭras tre longe, tiom longe ke multaj kongresanoj maltrafas la matenmanĝon pro malfrua vekiĝo.

R.A.C.

* Abela : ĝi estas karesnomo. Preskaŭ ĉiuj koreaj Esperantistoj havas sian karesnomon. Jen kelkaj : Geniulo, Piramido, Ŝtonego, Puramo, Junko (Juna koro), Filino, Hela, Tigro...
** Merkreda Rondo : unu el la grupoj da junaj Esperantistoj. Tiu ĉi kunvenas ĉiumerkrede en Seulo.
****

VERMUTO KAJ GALIO

Mi konas iun, kiu miksas tiujn du : ilekso kaj ulekso (Garolo, Laŭte 93: mi ĝojas, ke mi tian rebaton elsorĉis el li!). Mi ne. Sed mi konscias, kiel malkomforte sidi sur la dua...

Tion ne povas ne scii leginto de Winnie-la-Pu, kiu en l' unua ĉapitro falas en uleksarbuston (laŭ mia memoro: mi pruntis mian ekzempleron al iu knabino, kaj por kontroli havas nur latinan version de Aleksandro Lenardo, hungara kuracisto kiu faris la tradukon en brazila ĝangalo; en "Hungara Vivo" Ertl tradukis ion el lia "Unu Tago en la Nevidebla Domo"; Lenardo tamen nur pri vero parolas.)

Nu, la mondo estas tia. Nordirlanda poemo de la naŭa jarcento temas pri flavbeka merlo kiu kantas ***el ulekso*** *ĉe l' Belfasta Lago. Ĉu mistraduko? Ne, mi ofte vidis flavon de uleksoj laŭ la Lago frumatene el la ŝipo hejmen (antaŭ jam jardekoj, sed jarmilon post la poemo - ĉu okazis klimataj ŝanĝoj?)*

Laŭte 94 alvenis tagon de radiointervjuo kun belfasta poeto Michael Longley - kiu nomis noman poemaron "Uleksaj Bruloj", kiu verkis iam verson (fine de kvarverso pri neĝo sur karbo) "Degelo: merlo kun unu blanka plumo", birdobservanto kiu laŭ mi ne mencias garolojn, sed jen lia pirolo : "Pentrist' prestidigitatoris / kaj jen pirol' en bildangul': / ide' enkape de Maria, / kolormakul', / tordanta kardojn, teologo, / manĝanta dornojn."

Li memorigis min pri promeso prezenti la ***protestantan*** *nordon. Per John Hewitt, se vi permesas, ateisto (****protestanta*** *ateisto!) kiu suferis pro sia nekredo (belfastaj moŝtoj vidis lin - laŭ liaj vortoj - danĝera homo, "komunisto kun katolikaj amikoj, aktoroj kaj tiauloj"), kio eble rajtigas min (strange ĝi aspektos en Laŭte) traduki poemeton pere de kiu, longe for, li etendas palpilon al "l'alia flanko" :*

PENTEKOSTA LUNDO

Rapidas knabinetoj al montsupra
preĝejo, roboj por konfirmo flirtas
en sunsubira lum'. Portik' en ombro:
patrinaj fingroj nodas punton lerte,
perpingle lokas ĉiun florkroneton.
Aparte staras nigravestaj patroj,
vizaĝoj poluritaj per fier':
mi sentas ian dramon preta starti
dum lasta apuso frotas tra l' aer'.

Sed estis tiel en Pollando, nun.
Mi tro malofte preĝas : preĝo tamen
voligis min, ke providenco, nu,
dialektiko - ni diverse provas
la tempmaŝinon nomi - lasu plu
la scenon reprezenti sin, la saman,
dum kor' en tio difavoron trovas.

Pentekosto estas en Pollando "la verda festo"; verda kaj oranĝa estas la koloroj de l' du flankoj en Irlando... (John Hewitt havas ankaŭ poemon pri tio, kiel traduki la naŭjarcentan "hajkon" pri kiu supre; sed dubinde estas ne l'uleksoj, nur la plej taŭga traduko, ĉu per norma angla vorto - aŭ per loka, nordirlanda, kiel oni diras ĉe Belfasta Lago? Kaj jenan moton : "... ke ni respektu / kolore riĉajn dialektojn: / lerninte tion, ni malstreĉu / kroĉitajn korojn kaj trans breĉon / ekiru inter sekt' kaj sekto")

Meva Maron

PS. Unu epitafon en "Uleksaj Bruloj" mi ekskizos pro fascinaj tradukproblemoj. "Vanila ruma sekvinbera juglanda karamela persika", la filino papagas glaciaĵvendiston. Tio sonas tute internacie, ĉu ne? Ŝi portas, kiam oni pafas lin, ***diantojn.*** *Same konate. Sed li konsolas (?) ŝin per litanio el floroj kiujn li dum unu tago nomis en centra Irlando:* ***kaluno, konvolvulo, timiano, majorano...*** *(senprobleme)...*

akileo, anagalo, galio... - kio jam odoras nur per tedaj pri-skriboj en PIV (tiuj ***staŭdoj!****)*

Nu, la nomojn skribis mi, Longley uzas ***anglajn****, ne botani-kajn, kvankam certe li ĉerpis ilin el faka konsultlibro. El faka libro, ne herbapoteka : duobla perdo, ke verŝajne nur en l'irlanda la tieaj floroj havas ĝenerale konatajn komun-ajn nomojn, kaj krom tio ke certe l'anglaj nomoj perdis riĉan fonon de kuracaludoj. Ĉar laŭvorta traduko sonus iel tiel :* ***rubroberĉjo, sankroberta herbo*** *(Roberto aŭ Ruperto estis eble irlandano kiu episkopis en Salzburg en l'oka jar-cento - li disvolvis la salminejojn - kaj efikis kontraŭ sangantaj vundoj, ulceroj kaj erizipelo),* ***dipatrinlitpajlo*** *(la Virgulino kuŝis sur galio kaj filiko kune : filiko ne agnoskis la naskon de Kristo, do perdis siajn florojn, galio bonvenigis kaj ekfloris flave anstataŭ blanke),* ***flankdolorkuraco, solvo-porkonfliktoj...***

Kaj diantoj, angle ***carnations****, komencas aspekti* ***enkarniĝoj*** *sen en-...*

****

NASRUDIN

Pluvegis. Piafektulo kuris al ŝirmejo.

"Ĉu vi aŭdacas forkuri de l' abundo de Dio", Nasrudin kriis kontraŭ li, "l' akvo de l' ĉielo? Vi estas piulo, ĉu vi ne scias, ke pluvo benas ĉion kreitan?"

"Tiel mi neniam antaŭe penis", la piulo balbutis; li malpli rapide paŝis kaj hejmenvenis trempite.

Baldaŭ poste li sidis ĉe fenestro, vindite per drapoj ĉar li malvarmumis ; vidante, ke Nasrudin kuras tra la pluvo, li provokis lin : "Kial vi forkuras de l' dia beno, Nasrudin? Ĉu vi malestimas ĝin?"

"Ha", Nasrudin diris, "vi ŝajne ne komprenas, ke mi ne deziras makuli ĝin per la piedoj."

La azeno de Nasrudin kuris al lageto por trinki. La bordo estis tre kruta, kaj l' azeno preskaŭ perdis ekvilibron kaj enfalis - sed ranoj komencis laŭte kvaki en la akvo.

Tio timigis la azenon, kiu baŭmis kaj tiel savis sin.

Nasrudin ĵetis monerojn en la akvon, dirante : "Ranoj, vi helpis min : do festu!"

****

FRAGMENTOJ DE NEKONATA INSTRUO

de Petro USPENSKO (OUSPENSKY)

(resumpecoj)

LA VOJO (al superaj statoj de konscio)kaj LA INFLUOJ

(El la 10ª ĉapitro)

Kie komenciĝas LA VOJO?Ne sur la sama nivelo sur kiu disvolviĝas nia vivo, sed sur tre supera nivelo.

La homo vivas sub la leĝo de l'akcidento,kaj sub du klasoj de influoj(kiuj dependas ankaŭ de l'akcidento): Influoj de la 1ª klaso (Influoj A), kreitaj en la vivo mem fare de la ekstera aŭ ekzotera cirklo de l'meĥanika homaro (Eduko, familio, nacio, socio, raso, okupo, ordinaraj ideoj, kutimoj, ktp.) Influoj de la 2ª klaso (Influoj B) kreitaj ekster ĉi tiu vivo fare de l'interna aŭ esotera cirklo de l'konscia homaro. Ĉi tiuj influoj malsamas de la unuaj, ĉar ili estas KONSCIAJ en sia origino, nome, kreitaj konscie fare de konsciaj homoj, kaj ili alprenas la formon de religiaj doktrinoj aŭ instruoj, filozofiaj sistemoj k artaj verkoj. Ĉi tiuj influoj, ĉe eniro en la vivon, miksiĝas kun la influoj de la 1ª klaso, k foje iel konfuziĝas kun ili.Ĉe eniro en la vivon, ili restas sub la leĝo de l'akcidento, nome, ili komencas agi meĥanike, nome, povas aŭ ne agi super iu homo. La rezultoj de ĉi tiuj influoj akumuliĝas en la homo k ekformas lian magnetan centron.

MAGNETA CENTRO: Kapablo distingi la 2 klasojn de influoj k altiri la influojn de la 2ª klaso (kiuj taŭgas al li por orientiĝo kaj kontrolo), tiel la magneta centro grandiĝas kaj tiam la homo komprenas la ideon pri la vojo kaj komencas serĉi ĝin.

Li povas trovi alian homon kiu konas la vojon.En ĉi tiu kazo, la influo estas rekta kaj konscia. Ĝi estas influo de 3ª klaso (Influo C).

La influoj B (kiuj kreas la magnetan centron) estas konsciaj en sia origino, sed ĉe miksiĝo kun la influoj A, ili falas sub la leĝon de l'akcidento. Ili venas al ni tra libroj, en nerekta formo. La influoj C tute eskapas de la leĝo de l'akcidento. Ili alvenas per buŝa transdiro, en rekta formo.

La momento en kiu homo renkontas alian homon kiu ko-

nas la vojon, nomiĝas la 1ª ŝtupo aŭ 1ª sojlo. Ĉi tie komenciĝas la ŝtuparo, nome, inter la vivo k la vojo estas la ŝtuparo :

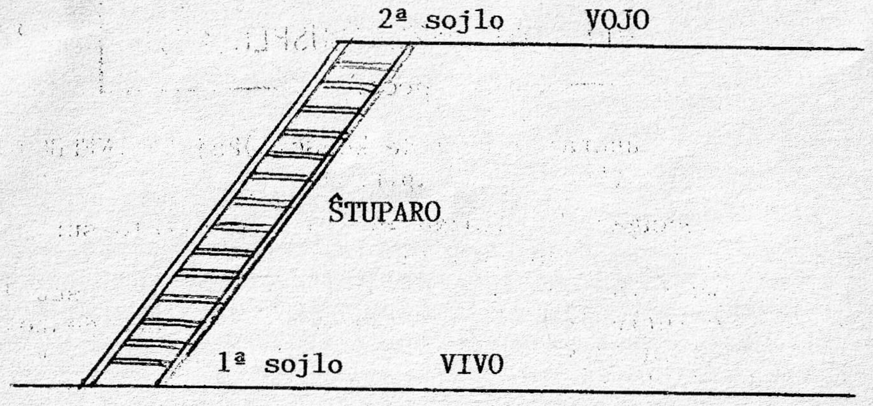

La homo alsupras ĉi tiun ŝtuparon helpe de sia gvidanto. Post la lasta ŝtupo, komenciĝas la VOJO, sur tre alta nivelo super la ordinara vivo.

Ni priparolas, kompreneble, la veran magnetan centron, la veran gvidanton kaj la veran vojon. Kiam la magneta centro estas malbone formita (ĉar ĝi inkludas influojn A kvazaŭ ili estus influoj B), ĝi ne donas la veran orientiĝon, kaj sekve, oni ne povas trovi la veran vojon.

Laŭ ĝenerala regulo,la disĉiplo mem valoras neniom, sed li ne volas alian majstron kiu ne estas Jesukristo mem!!! Majstro de pli malalta kategorio ne estas digna de li!!!

NEFLEKSEBLA LEĜO: Ju pli granda estas la majstro, des pli malfacile estas sekvi lin!!!

Neniu povas leviĝi al supera grado de l' eskalo (aŭ ŝtuparo)antaŭ ol li lokigos iun en sian propran lokon! Tio signifas ke oni havas la devon varbi tiujn kapablajn sekvi la 4an VOJOn,ĉar la Interna (=Esotera) Cirklo de l'Konscia Homaro nutriĝas de l'Ekstera (=Ekzotera) Cirklo de l'Meĥanika Homaro.(*)

(*) En simila maniero,Esperantujo (=Cirklo de l' Verda Homaro) nutriĝas el Eksterujo (= Mondo de l' Bunta Homaro)!

DIAGRAMO DE INFLUOJ

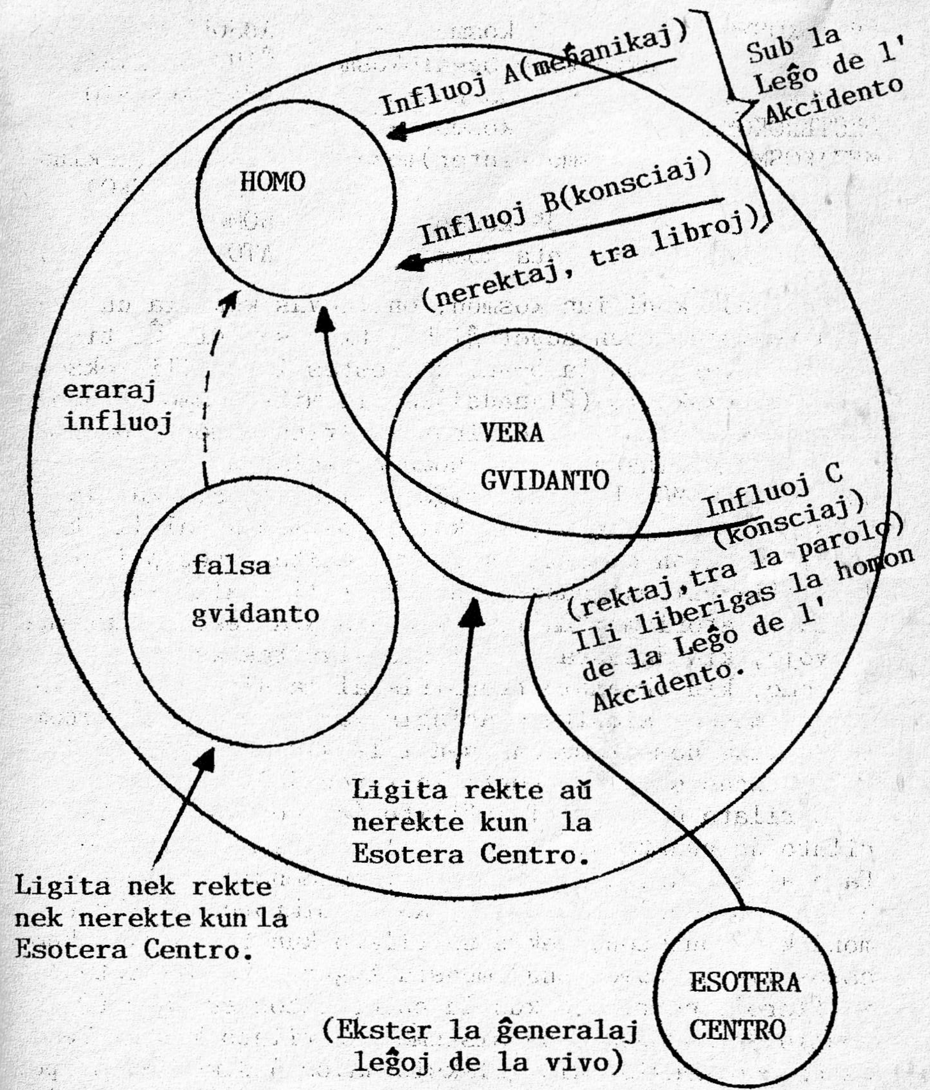

LA SCIO KOMENCIĜAS PER LA INSTRUO DE LA KOSMOJ

MAKROKOSMO - granda mondo - UNIVERSO
MIKROKOSMO - eta mondo - HOMO

Sed oni konsideras ke ĉi tiu doktrino de 2 kosmoj estas nekompleta.

"Kiel estas supre, tiel estas malsupre" Ĉi tiu principo de la TABELO DE SMERALDO (de Hermeso Trismegisto) temas pri la kosmoj.

La kompleta doktrino parolas pri 7 kosmoj:

PROTOKOSMO	- 1ª kosmo -	ABSOLUTO
AĴOKOSMO	-Sanktakosmo,Megalokosmo-	ĈIUJ GALAKSIOJ
MAKROKOSMO	- Granda Kosmo -	NIA GALAKSIO
DEŬTEROKOSMO	- 2ª kosmo -	SUNO
MEZAKOSMO	-kosmo (inter)meza-	PLANEDOJ(inkludita la TERO)
TRITOKOSMO	- 3ª kosmo -	HOMO
MIKROKOSMO	- eta kosmo -	ATOMO (mikrobo)

Por funde koni iun kosmon, oni devas koni la du apudajn kosmojn, tiun super ĝi kaj tiun sub ĝi. Ĉi tiuj 2 kosmoj determinas la 3-an, kiu estas inter ili, ekzemple: la Mezakosmo (Planedoj)kaj la Mikrokosmo (atomo), konsiderataj kune, determinas la Tritokosmon (Homon).

En sia ordinara stato, homo konscias pri si mem en UNU SOLA KOSMO. La disvolviĝo de lia konscio kaj la intensiĝo de liaj psikaj funkcioj, permesas al li kompreni la vivon de aliaj kosmoj simultane unu pli granda k alia pli malgranda, unu super li k alia sub li.

Jen la aforismo:"La vojo,kiu alsupras,estas samtempe la vojo, kiu desupras." Ĉi tio signifas ke la konscio de homo, kiu ekzemple transiris al la nivelo de l'planedara mondo, simultane atingis la nivelon de l'atoma mondo;kiam homo komencas senti la vivon de l'planedoj, li komencas samtempe senti la vivon de l'atomoj.

La rilato de nulo al infinito (en geometrio)estas la rilato de punkto al linio, de linio al surfaco, de surfaco al solido, de solido al kvardimensia korpo,k.t.p. Se ni konsideras la atomon -aŭ la mikrobon- (mikrokosmon) kiel punkton, sekve en rilato kun tiu punkto,homo estos linio, nome, unudimensia figuro. La sekvanta kosmo (Tero), en rilato kun la homo, estos surfaco (2 dimensioj); la Suno (Sun-sistemo),en rilato kun la Tero, estos 3-dimensia; nia galaksio havos 4 dimensiojn por la Suno; ĉiuj galaksioj estos 5-dimensiaj,k la Absoluto aŭ Protokosmo, 6-dimensia.

LA DIMENSIOJ: 3 SPACAJ DIMENSIOJ K 3 TEMPAJ DIMENSIOJ, laŭ USPENSKO:

NUL dimensio: PUNKTO

La 3 spacaj dimensioj: 1ª: linio
2ª: plano aŭ surfaco
3ª: volumo

NUL dimensio: MOMENTO

La 3 tempaj dimensioj: 4ª: tempolinio
5ª: tempoplano
6ª: tempovolumo

La 3 tempajn dimensiojn oni rajtas konsideri kiel la daŭrigon de la 3 spacaj dimensioj, nome, kiel la 4an, 5an kaj 6an dimensiojn de la spaco.

La MOMENTO = NUL dimensio.

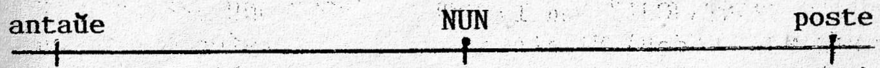

La linio determinita de 3 punktoj (antaŭe,nun,poste) estas la linio de la 4ª dimensio.

La 5ª dimensio estas la linio perpendikulara al tiu tempolinio (nome, al la linio de la 4ª dimensio)

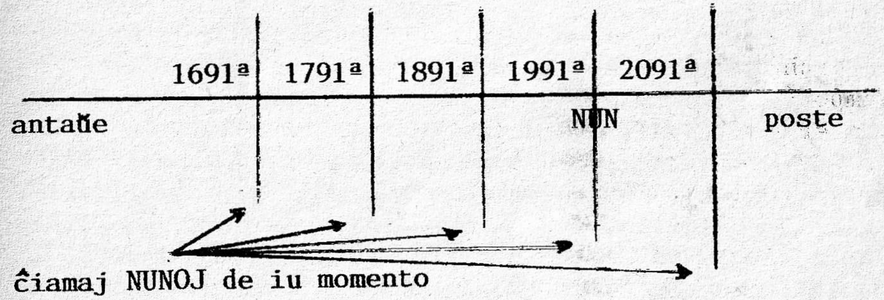

Ĉi tiu perpendikulara linio pasas tra ĉiuj momentoj de l' Tempo: ĝi estas la linio de la senfina ekzistado de unu momento.

La linioj perpendikularaj al la tempolinio esprimas (ĉiu el ili esprimas) la ĉiaman (=senfinan) ekzistadon de la diversaj momentoj;ĉiu el ili estas la ĈIAMA NUNO de iu momento,k ĉiu momento havas tiun linion de ĉiama nuno. Jen la 5ª dimensio. La 5ª dimensio formas surfacon aŭ planon rilate la tempolinion.

Ĉiu momento enhavas difinitan nombron de eblecoj.Sed mi povas aktualigi aŭ nunigi nur unu el la ekzistantaj eblecoj. La nunigo aŭ aktualigo de ĉi tiu ebleco determinas la sekvan momenton,la sekvan NUNon,kaj tiel plu. Sekve, la linion de la Tempodirekto oni rajtas difini kiel la LINIOn de NUNigo DE UNU EBLECO.

La ĉiama ekzistado de tiu nunigo, la linio perpendikulara al la tempolinio estas la linio de la 5ª dimensio, aŭ la linio de l' eterneco.

Sekve:

LA ETERNECO ESTAS LA SENFINA EKZISTADO DE ĈIU MOMENTO DE L' TEMPO!

La eterneco estas la kurbiĝo de l' Tempo. La eterneco ne estas senfina etendado de Tempo; ĝi estas alia dimensio de la Tempo.

La koncepto de ETERNECO rilate la koncepton de TEMPO egalas al la koncepto de SURFACO kun tiu de LINIO.(*)

(*) Legindas p.23/30, rilate ĉi tiun temon, en: "ANKAŬ PRI ESPERANTAĴOJ!", en la SERIO: "POST UNU JARCENTO DE ESPERANTO" (EdeB) Mi citas nur ĉi paragrafon (pripensu ĝin!): "Eterneco kaj tempo estas nemezureblaj; ĉi tio signifas ke neniu kvanto da tempo povas fari la eternecon, same kiel neniu kvanto da longeco povas fari la larĝecon! Ili apartenas al malsamaj dimensioj!!!" (Kaj daŭrigu la legadon en: "ANKAŬ PRI ESPERANTAĴOJ!")

La 6ª dimensio estas la linio de nunigo de aliaj eblecoj enhavataj en antaŭa momento, sed ne nunigita en la Tempo (4ª dimensio).

La eblecoj nunigitaj estas en la 5ª dimensio;la eblecoj ne nunigitaj estas nunigitaj en la 6ª dimensio,kiu estas kunigo aŭ arigo de "ĉiuj tempoj".

La linioj de la 5ª dimensio formas "surfacon". La linioj de la 6ª dimensio, kiuj venas de ĉiuj punktoj de l'"Tempo",en ĉiujn eblajn direktojn,formas la "volumenon" aŭ la kontinuan tuton de tridimensia tempo, de kiu ni konas nur unu dimension.

7ª dimensio: Linio de neeblecoj aŭ aĵoj neekzistantaj. 7ª dimensio (neebla), 8ª kaj aliaj estas imagataj, ne ekzistas! La tuto de nia vivo konsistas el fenomenoj el la 7ª dimensio, nome,el fenomenoj de fikcia ebleco, de fikcia graveco kaj de fikcia valoro. Ni ne rimarkas ke:Multaj ne-ekzistantaj aĵoj aŭ aferoj ludas rolon en nia vivo, regas nian destinon kaj niajn agojn.

MALSAMAJ GRADOJ DE NEEBLECO

Mi ne povas preni de sur la tablo ion kio ne troviĝas tie, ekzemple, oranĝon aŭ la Ĥeopsan piramidon. Oranĝo povus esti tie; sed piramido ne povus esti tie!

Por la homo ĉiuj eblecoj realiĝas en la Suno; ĉi tio respondas al tio antaŭe dirita.La homo Nº 7 fariĝas senmorta,nome,postmorte pluvivas en la limoj de l'suna sistemo.

Resume kompilis: ERGOTO DE BONAERO

Post estonoj kaj litovoj venis tempo por latvoj. Ĉar dume neniu latva esperantisto sendis sian kontribuon al **"Laŭte!"** mi proponas pecojn el **"Epifanioj"** de mia ŝatata latva verkisto. Mi daŭre sopiras vidi liajn belegajn **"Kolorajn fabelojn"** en Esperanto. Jen do kelkaj pecoj por mediti.

IMANTS ZIEDONIS

Homoj, kiam ili deziras manĝi, montras sian internon, sian stomakon, kaj tio estas terure abomena. Kiam ili deziras manĝi - kun sia kolerego ili krias al siaj infanoj kaj proksimuloj! Pli bone vi ne alparolu oficiston kiam proksimiĝas lia tagmanĝa paŭzo. Li metos sian ventron surtablen apud paperujo, li krios al vi - "vi, vi, ĉu vi ne vidas?"

Pli bone vi ne alparolu vian kunulon, se li malfruis al tagmanĝo. Ne alproksimiĝu al li. Ĵetu, ne alproksimiĝante al la tablo, tranĉilon, forkon kaj kuleron, teleretojn kaj buŝtukon, ĵetu - kaj li glutos ilin. Kantu eternan himnon al digestado, kantu ĝis li trankviliĝos - ĝis li satiĝos. Ho, tiam li ridetos, tiam li iĝos kiel ĉiuj.

Kiam vi staras en vicego por aĉeti ion - ne perdu vin, atentu! Jes, starante en vicoj, homoj perdas sin. Kun kia naŭza stomakeco ili palpadas unuajn printempajn tomatojn aŭ viandon sur breto. Dio mia, kiel ili ŝanĝiĝas, se en kesto restas lastaj kvin kilogramoj da bananoj. Dek stomakoj komencas maltrankvili, dek stomakoj komencas envii kaj malami. Streĉas sin dudek kubutoj. Ekzistas plu nek filozofoj, nek prokuroroj, nek poetoj...

Ne permesu al via stomako pensi anstataŭ vi! Ne permesu al ĝi pensi, ĉar tio ne estas ĝia afero. Ne permesu, ĉar ĝi alvenos, diablo nur scias kien ĝi alvenos - malproksimen, malantaŭen, ĝis kojnodentoj.

Stomako ja scias ke ĝuste ĝi estis la unua filozofo en ĉi tiu mondo. Kontraŭ ĝi batalis, penante venki ĝin, menso kaj koro. Sed ĝi, stomako, aperas en la mondo ĉiam sub nova standardo, kaj nova armeo denove kreas novajn sanktregulojn.

Restu kun mi, mia klara menso, ne forlasu min, mia bona koro, kiam mi denove devos staradi en vico por aĉeti ion.

*

Subite kaptis min timo, ke mi povas tute forgesi fratinon mian. Ke ni iĝos kvazaŭ tute ne konataj.
En mia vivo mi multege parolis kun aliaj homoj, sed ĉu mi havis tempon paroli kun la propra fratino? Ni renkontis nin, salutis. Salutis kaj ĝisrevidis.
Ial ĝuste hodiaŭ mi ekvidis tiom klare etajn sulkojn ĉe ŝiaj okuloj, laborkonsumitajn manojn, kaj okulojn ŝiajn, tiom similajn al la miaj.
Se diri la veron - mi ŝajne neniam karesis permane ŝian kapon. Eble tiam kiam ŝi estis tute eta. Pli ofte mi ŝin batis. Ŝi ĉiam volis esti kun mi, sed mi ne volis. En mian kapon tiam eĉ ne venis penso ke ŝi postkuras min nur tial, ĉar mi estas ŝia plej proksima homo, kaj aliajn amikojn ŝi ankoraŭ ne havas.
Poste aperis amikoj.

Mi rememoras ŝin dum tiuj raraj tagoj kiam oni festis iun okazintaĵon en ŝia vivo. Parencoj manĝis kaj drinkis, babilis pri mono, laboro. Kaj neniu rimarkis kiajn lacajn, laborkonsumitajn manojn ŝi havas. Ke ŝi havas belan hararon, bluajn kaj purajn okulojn, kaj ke tiuj okuloj postulas amon. Neniu demandis - kion vi bezonas, kiel helpi vin. Oni diradis - aĥ, kia knabineto, suka bero.
Ŝajne ankaŭ tiam mi ne aliris vin, ne ĉirkaŭbrakis vin, ne diris al vi bonan vorton, sed nur banalajn gratulojn, kvazaŭ fremdulo al fremdulo. Mi ja estis la plej juna el tiuj, kiuj estis pli aĝaj ol vi, kaj mi devis kompreni, mi ja estis via frato.
Poste estis edziĝfesto. Ŝia, de fratino mia. Kaj ŝi ne havis tempon por parencoj - aperis Li.
Kaj poste - vi havis infanojn, kaj mi havis infanojn, vi havis vian laboron kaj mi - la mian, vi havis viajn zorgojn kaj mi - la miajn, kaj ni ne havis tempon.
Kaj jen hodiaŭ subite kaptis min ĉi tiu stranga timo - kvazaŭ en sonĝo mi ekvidus vin malgranda, kvazaŭ ekparolus en mi la voĉo de l' sango. Tiom mi amikiĝis kun fremdaj homoj, sed al la propra fratino kapon ne karesis mi, unu el la plej proksimaj, kies okuloj tiom similas.
Subite kaptis min ĉi tiu timo. Kvazaŭ aŭdiĝus sangovoĉo. Voĉo, sonanta ie tie, en profundo, en mallumo.

*

El kiu etaĝo ni alparolas unu la alian, en kiu etaĝo ni parolas?
Mi dividus niajn interparolojn laŭ etaĝoj.

Jen etaĝo kie blinda parolas kun blinda, surda kun surda, manĝanto kun manĝanto, dormanto kun dormanto. Pri vetero kaj malsanoj, pri tio ke aĥ! kiom saĝas nia infano kaj pri tio ke aĥ! tiu najbarino Julia malbone agis.
Kial aliaj interparolantoj neniel povas fini konversacion, komencas ĝin - kaj eksilentas? Rompiĝas fadeno. Pri kio paroli se ĉiu el ili parolas el sia etaĝo? Unu parolas ekzemple el la unua, dua - el la dua. Kion eblas diri tra planko? Kion eblas aŭdi tra plafono?
Jen etaĝo kie konversacias sprito kaj fleksebla lango. Ĉi tie oni ludas tenison per pilko-vortoj. Bato postulas kontraŭbaton. Ĉi tie oni tre lerte ĵetas kaj rebatas, kaptas kaj baras. Ĉi tie loĝas lertaj ekvilibristoj kaj vortĵonglistoj. Ĉi tie oni kaŝas sin malantaŭ vortoj kiel herooj de Goldoni kaŝas sin malantaŭ florpotoj. Ĉi tie oni ludas kaŝludon. Vortoj flirtas, vokaloj koketas, konsonantoj distras damojn. Ĉi tie oni rakontas anekdotojn. En mistera lumo briletas trompa mozaiko, farita el diverskoloraj vortoj. Ĉi tiu zingibra bakaĵo - ĉu oni ĝin manĝas aŭ ornamas abion per ĝi? Dolĉas tiu konversacio - kardamono, cinamo, vanilo.
En tiu ĉi etaĝo oni parolas pane. Jes, ĉi tiea parolo estas pano, propramane bakita. Vorto, kiun vi mem knedis kaj atendis ĝian fermentadon. Vi mem metis ĝin sur bakilon, mem metis ĝin en fornon. Jes, la krusto iom brulis, ĉi foje iom brulis, sed en knedujo ankoraŭ multas pasto, kaj ĝi ankoraŭ fermentas, kaj sekvan fojon tio ne okazos.
Ĉi tie oni parolas ankaŭ ŝtone. Per ŝtonoj, kiuj povas fenestron frakasi, kaj per ŝtonoj, kiujn oni metas en fundamenton.
Ĉi tiea lingvo estas rezintolo. Por ke pluvo ne malsekigu. Kaj ĉi tie oni parolas punte, sed ankaŭ trikilojn uzas.

... Tio kompreneble ne estas ĉiuj etaĝoj, kaj sekvo ilia, verŝajne, tute ne estas tia. Sed vi sciu, lango mia, ke vorto estas pano ĉiutaga kaj energiportanto, portanto de energio, kiu iras de mi al vi.

Kiam miaj fortoj ekmankos, ĉu venos al mi vortoj viaj kaj helpos min?

Ĉu relevos min el mortintoj vortoj viaj?

*

Ni ĉiuj estas flakonetoj-boteletoj, retortoj kaj afiŝfostoj - surgluis nin etikedoj kaj aliaj paperoj, kiel diktas tion kutimo.

Ho, etikedo, la rekona signo de homo!

Vi havas larĝan gabardinan mantelon - do, vi estas "la nia". Vi havas tatuaĵon surbruste kaj surbrake - por iuj vi estas "la nia". Viaj haroj hirtas kaj gitaron vi havas enmane. Vi estas ĝentlemano, sed vi kanajlo. "La nia, nia, nia"...

Iujn oni rekonas laŭ eksterlandaj vestoj, laŭ malhelaj okulvitroj, laŭ kaskedoj aŭ ŝelkoj. Iuj havas kostajn felĉapojn, kiuj nenie aĉeteblas.

Sed venas tempo kiam vi deŝiras de vi ĉion kaj iĝas pura kiel dekomence.

Mi longe suferis. Mi iam akceptis mian etikedon. Mi estis pacienca, mi sidis ĉe tablo apud vi kaj timis moviĝi. Mi timis ĉu eble ŝajnos al iu ke mia kravato estas ligita tro neglekte. Mi timis ke mia kubuto trafos hazarde en vian salaton. Mi timis ke eble mi butonumis min ne tiel kiel decas (nun mi fajfas pri tio!)

Fleksu la maldekstran kruron, knabo mia, kaj kliniĝu. Invitante al danco, ne trairu la tutan salonon. Al damo necesas manon kisi. Ne interrompu parolanton, aŭskultu kun estimo.

Mi aŭskultis. Kunpreminte la dentojn. Preskaŭ plore. En senespero - ĝis sepa ŝvito. Mi timis ekstari kaj iri for. Mi timis frapi vin sur ŝultrojn, difekti artikojn (ci, kompano, fremdajn vortojn uzas - ĉu ci ne ŝtelis ilin?), timis fali meze de salono kiel en epilepsiatako kaj konvulsii pro senespero dum vi parolis. Mi timis diri ke amelaĵo trafis en vian blovtubon - ĉu vi mem ne rimarkas tion, ludante? Mi timis, timis, timis, sed nun mi diras - iru vi al diablo!

Mi estis bela brila botelo, sur kiun oni gluis etikedojn, kaj suno ne rebrilis en mia vitro.

Malrapide mi deŝiras la etikedojn. Ankoraŭ mi sentas gluon restintan surhaŭte, sed baldaŭ mi liberiĝos ankaŭ de ĝi.

Mia umbiliko estas sur mia umbiliko, kial mi permesu glui etikedon sur ĝin?

Infano naskiĝas nuda. Oni vestas ĝin per blua ĉapeleto, se ĝi estas knabo, kaj per rozkolora, se knabino. Kvankam eĉ sen tio ĉiuj vidas ke la knabo havas ĉion kion knabo devas havi, kaj la knabino same...

Ni ĉiuj estas boteloj, vazetoj, afiŝfostoj. Ĉiuj glumarkitaj kaj glumarkotaj. Tio estas la kutimo. Tio estas neceso.

Kaj tamen mi parolas pri dialektike neevitebla neceso - la neceso deŝiri.

Esperantigis **Oksana**

****

OKA RODANA ESPERANTO-RENDEVUO

en AVIGNON 12-13/10/91

kun Perla MARTINELLI, Ĝiorĝio SILFER, NIKOLIN'

DEK-TRIA ZAMENHOF-TAGO en AVIGNON

15/12/91.

Michel DUC GONINAZ prelegos.

Sin informi al : GENTE, 9 av. des Erables, 84000 AVIGNON

****

Alvoko de JORGOS al muzik- kaj dancemuloj

Se vi ŝatas ek- aŭ plu-lerni, kiel ludi "laŭtonan akordionon" aŭ kiel danci tradiciajn dancojn (rondodancon, mazurkon, polkon, "bureon", skotiŝon ktp.), ne timu informiĝi kaj anonci vian pretecon partopreni staĝon (dum kiom da tagoj kaj je kiu periodo?) al :Ĵerar' kaj Monik' GARIG' - Muelejo - F-09600 LIMBRASSAC. Ĝis baldaŭ!

Marcello ***Pistolesi***

KARA ARBO,

en mia ĝardeno estis nur ci : alta, grandioza, frondabunda, riĉa de malgrandaj ruĝaj sunoj, kiel okuloj flamaj, kiuj alrigardis min inter la arbetaĵoj.

Ciaj grandaj branĉoj, la folioj, kiuj fariĝis verdaj kaj la ŝelo, kiel mola haŭto, stimulis min esti tie, por longe rigardi cin.

Ju pli mi rigardis cin kaj des pli ŝajnis al mi, ke miaj brakoj kaj miaj fingroj fariĝas branĉoj kaj folioj : jes, ankaŭ mi estiĝis granda arbo kiel ci.

Nun, kiam ci ne plu estas en la spaco kie mi loĝas, nostalgie mi pripensas la plentagojn de suno, kiam, sen ke neniam la tempo finiĝus, mi grimpis glitinte inter ciajn fortajn branĉojn aŭ mi pendis de ili balanciĝante senĉese.

La ombro de cia hararo protektis min malvarmetiginte eĉ la aeron per cia rezina bonodoro.

Ho, kiel bele atingi cin tuj kiam la plenaĝuloj por la siesto ekdormis posttagmeze! Kaj ci donis al mi cian spacon, interŝanĝinte cian "ripozon" kontraŭ mia "ludo".

Mi observis ankaŭ ciajn ŝanĝadojn. Ili ne ŝajnis veraj al mi, tiel malrapidaj ili estis : ci flaviĝis kaj poste ci perdis ciajn foliojn, restis nuda; sed ĉiam pli granda unu tagon de printempo ci staris denove en formo brilega. Nubo blanka de mallarĝaj floroj ĉirkaŭis cin, la aero ĉirkaŭe pleniĝis de bonodoro kaj dolĉaj sonoj de abeloj vivigis cian silenton.

Poste, iom post iom, ciaj fruktoj kreskis, de verdaj al klaraj, de rozkoloraj al ruĝaj.

Tiuj estis tagoj de nova gusto : ĉiuj ni povis rikolti ciajn ĉerizojn, glatajn, ŝveliĝintajn de suko, dolĉajn kaj acidetajn, belajn ĉar malsimilajn al ĉiaj aliaj fruktoj!

Dum multaj jaroj nia amikeco firmiĝis ; ĉiam estis nova sezono.

Nun ne, ni ne povas plu, mi loĝas aliloke, sed la memoraĵo kreskis kaj nuntempe ci estas, en mia imago, ĉiam alta, grandioza, frondabunda, riĉa de novaj kaj neelĉerpeblaj fruktoj.

SUR VOJO AL LA AŬSKULTO DE ESPERANTO

fare de
Sergej Stepanow

En multaj esperantistoj iam kaj tiam okazas deziro ekaŭdi iun kiu parolas esperante. Ludoviko Zamenhof kontentigis tian sian deziron kiam li renkontis la poeton Antonij Grabovskij.

Tiam, en tiu fora tempo, ili ambaŭ ekparolis en la internacia lingvo kaj ekaŭdis kiel plaĉe nia lingvo sonas.

Tamen, koncerne min, mia persona vivo formiĝis tiamaniere ke mi ne tre ofte profitis el similaj kontaktoj.

Kiel regulo, mi simple ne povis trafi partneron kun kiu mi povus interparoli esperante. En aliaj vortoj, mi apartenas al tiu grupo da esperantistoj kiuj uzas la internacian lingvon Esperanto en konversacioj kun unu sola persono en la mondo: kun si mem.

Nature, tion ili faras nur en sia menso.

Sed, feliĉe, iam mi trovis kiamaniere mi povus plibonigi tiun mian situacion. Por tio sufiĉus komenci aŭskulti esperantajn radio-elsendojn.

Por fari tion, mi simple devos aĉeti ricevatoron de la radio kies diapazono inkludas ankaŭ kurtajn ondojn. Ĉar per tiaj ondoj tiam okazis la radio-elsendoj.

Sed mi ne povis trovi la kurt-ondan ricevilon en aŭstraliaj magazenoj.

Tamen, foje, trafoliumante ian radio-revuon, mi renkontis reklamon kiu rekomendis akiri la aĉeteblan kurt-ondan radio-ricevilon kiu nomiĝis "Trio".

La anonco pri la ricevilo certigis ke se iu radio-stacio aperos unufoje sur ia bendo, la sama stacio ĉiam reaperos sur la sama loko de staciplako. Tio enorme ĝojigis min.

Mi rezonis: "Se mi sukcesos unufoje ekaŭdi iun radiostacion en Aŭstralio per ĉi tiu ricevilo, mi povos laŭ deziro ĉiutage, senescepte, kapti la saman stacion." Sed kiel mi eksciis pli poste, ĉi tie mi eraris.

Por aĉeti tian ricevilon mi iris al la magazeno kiu vendas tiajn aparatojn. Sed bedaŭrinde, la ricevilo kostis tre ege multe.

Vidante mian konfuzon pri la prezo, la komizo de la vendejo ekprovis kvietigi min. "Vi povos, li klarigis, havi la ricevilon pagante nur 20 procentojn de ĝia prezo. La restantan ŝuldon vi amortizu pagante ĝin poparte per egalaj sumoj."

Post eta paŭzo li aldonis : "Tio signifas ke vi finpagos la ricevilon en la daŭro de 24 monatoj. Do, se vi nun pagos la antaŭpagon, vi povos havi la ricevilon tuj post kiam vi subskribos kontrakton."

Sed antaŭ ol subskribi la kontrakton, ĉi tie mi iom pripensis.

"Se mi aĉetos la ricevilon pagante ĝin poparte, mi devos aldoni al ĝia kosto, por la pago de interezo, ankoraŭ duonon de la prezo."

"Ne, mi pensis, mi ne povas permesi al mi tian elspezon el mia budĝeto. Krome, post tia granda elspezo, mia edzino certe diros ke mi freneziĝis."

Kun tiaj pensoj mi dankis la komizon pro lia demonstro kaj diris ke mi volas ekrigardi ankoraŭ en alia loko.

Foje poste, ia firmao en Melburno, Aŭstralio, en la urbo kie mi loĝas, komencis vendi kurt-ondajn radio-ricevilojn fabrikitajn en Soveta Unio. Ili ne kostis multe: 89 dolarojn por ĉiu.

Tiuj riceviloj havis ankaŭ tiel nomatan bend-etendigon.

Necesas klarigi, ke, ordinare, ĉe la kurt-ondaj radiostacioj sentiĝas ia sento de grego. Ili amasiĝas unu al alia kiel svarmo de abeloj.

Kaj se kurt-onda ricevilo ne havas specialan aranĝon por disapartigi la staciojn, la agordo de la dezirata stacio fariĝas tro peniga.

Sed la bendetendigo disapartigas la kurt-ondajn staciojn unu de alia. Kaj tia disapartigo de la stacioj pere de la bendetendigo pruvis al mi la avantaĝon de la soveta radio-ricevilo.

Tial, konvinkite pri utileco de la radio-ricevilo, mi aĉetis ĝin.

Bedaŭrinde, kiam mi elprovis la ricevilon hejme, ĝi ne montriĝis tiel perfekta kiel mi supozis.

Vere, mi povis kapti kelkajn kurt-ondajn radio-staciojn, sed kun multe da bruo. La senco de diritaj, fare de ili,

frazoj restis tute ne komprenebla.

Inter la ricevitaj stacioj troviĝis tiaj, kiel La Voĉo de Ameriko en la angla kaj rusa lingvoj, kaj ankoraŭ kelkaj aliaj. Ne tre multaj.

Kaj certe ekzistis nenia ŝanco plenumi mian deziron ekaŭdi Esperanton.

La embarasajn bruojn kaŭzis aŭtomobiloj kiuj amasiĝis sur du vojkruciĝoj en mia strato inter kiuj mi loĝis, en ĉirkaŭurbo de Melburno. La bruoj certe eliĝis disde tiuj aŭtomobiloj kies sparkiloj eksplodigas ties gasmiksaĵojn.

Do, tiuj tedaj bruoj ne permesis al mi atingi mian celon de la esperanta aŭskulto kun la helpo de tiu ricevilo.

"Kion fari?" mi pensis. Kaj kiel respondo al ĉi tiu demando venis interesa ideo. Sed unue utilos iom rakonti kiamaniere tiu ideo povis ekaperi.

Multe da jaroj antaŭe, kiam mi vivis en Krasnodaro, urbo en la Norda Kaŭkazo, mi interŝanĝis vortojn kun unu el miaj konataj esperantistinoj. Ŝi diris, ke ŝi konstruis radio-ricevilon kaj ke ŝi aŭskultas radio-elsendojn de loka Krasnodara radio-stacio.

"Ĉu vere?" mi demandis.

"Jes, vere", ŝi respondis. "Bonvolu veni al mia hejmo kaj ekrigardu la ricevilon. Tiam vi konvinkiĝos."

"Dankon, mi diris. Sed kiam? Nun, aŭ..."

"Venu tuj. Tiam vi ne nur ekvidos mian ricevilon, sed vi povos aŭskulti elsendon de Krasnodara radio-stacio. Interalie, nia radio-stacio duonhore ĉiusemajne transdonas, en la rusa lingvo, paroladon pri disvastigo de Esperanto kaj ĝiaj atingoj."

Kompreneble, mi volonte akceptis ŝian inviton.

Ŝia aparato konsistis el eta kesto kun granda butono sur ĝia surfaco. Tie vidiĝis ankaŭ ia vitra tubeto. Du dratoj eniris en la keston el sub la fenestro.

Post kiam la fraŭlino invitis min sidiĝi, ŝi metis la aŭskultilon sur mian kapon. Ĉi tie unuafoje en mia vivo, mi ekaŭdis la radio-elsendon.

Tiu unua aŭskulto de la radio ekŝajnis al mi kvazaŭ miraklo kaj enorme ĝojiĝis min.

Poste, la fraŭlino eligis la tutan ricevilon el la kesto kaj montris al mi la detalojn.

"Tio estas la bobeno de memindukto, ŝi diris. Tio la variigebla kondensatoro. Kaj tie, sur la kovrilo, en la glaso, troviĝas la detektilo."

Sed en tiu tempo la konstruo de ŝia ricevilo ekaperis al mi ia nesolvebla enigmo. Tiom nekomprenebla ekŝajnis al mi ŝia speciala ĵargono.

Kaj, spite la fakton, ke mi ne komprenis la signifon de ŝiaj vortoj, mi jam tiam ekdeziris havi tiaspecan ricevilon.

Speciale, mi volis ĝin havi por povi aŭdi la programojn pri la ideo kaj disvastiĝo de Esperanto. Cetere, kiel mi jam diris, la konstruado de la ricevilo ekaperis al mi tiom komplika, ke mi eĉ ne povis revi pri ĝia memstara konstruo.

Tamen, ĉio ŝanĝiĝis post kiam mi iafoje iris al la Krasnodara Esperantista Societo. (daŭrigota)

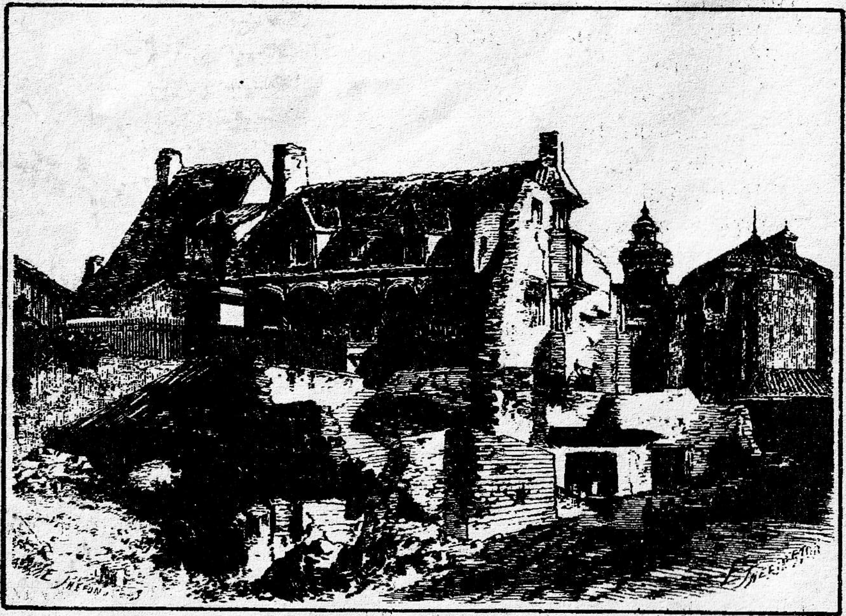

Bildo el Aĝenio :
Nérac (Nerak) : Ruinoj el la kastelo de Henriko la 4a

LA VIOLONO KAJ MI

Mi malŝatas la violonon. Kial do mia patro trudis al mi, kiam mi estis dekunujara lerni tiun aĉan muzikilon? Ĉu, ĉar li, senlaborulo pro la milito, volis pasigi la tempon ankaŭ lernante tiun kvarŝnuran hororaĵon? Ĉu li eble intencis fari el mi novan virtuozon, kies famo estus povonta briligi la familinomon? Kiu kapablas scii?

Tamen, la afero agrable komenciĝis. En la montrofenestro de la violonfaristo la diversaj poluritaj instrumentoj ŝajnis alvoki min. Tiutempe, aĉeti ion estis ankoraŭ grava okazaĵo, en kiu la tuta familio nepre devis partopreni. La butikestro, duona Dio inter la violonoj, kontrabasoj, gitaroj, afable akceptis nin en sia muziktemplo kaj vendis al ni, ne unu, sed du violonojn! Nur tiam mi komprenis, ke ankaŭ mia patro volis eklerni la violonon.

Trame reveturante hejmen, mi fieris kiel pavo pro la violonujo. Mi kredis jam aŭdi la aplaŭdojn de la pasaĝeroj.

Hejme, mi tuj volis ekprovi mian talenton.

- Jes, jes, diris mia frato, tiu stulta heloto, ŝtopante siajn orelojn, pli bone vi ekzercu en via ĉambro.

- Petro, ne taŭzetu vian fraton, admonis panjo, kaj vi, Heĉjo, ne malŝparu vian talenton por tiu stultulo kaj iru dorloti vian novan ludilon en vian ĉambron.

*

- Saluton, mi estas Henriko, via nova lernanto. Mia patro telefonis al vi por rendevui.

- Jes ja, mia knabo, mi atendis vin. Eniru!

Meze de la muziksalono, en terura malordego, staris granda malfermita tripieda piano. La instruisto, Sinjoro Verli, aspektis kvazaŭ nano apud tiu monstro. Ĉie troviĝis artaĵoj rilatantaj al muziko : gipsaj statuoj de Beethoven, Mozart, antikvaj muzikiloj, montoj da partituroj, kaj, en angulo, bela pentraĵo pri la tiea majstro, sin apoganta sur piano. Ĉu la pentristo grandigis la artiston, ĉu li malgrandigis la pianon, fakte estis ke la rilato piano-artisto estis multe pli favora al tiu ĉi lasta ol ĝi reale estis. Ankaŭ pentristoj devas perlabori porvivaĵojn.

- Mia knabo, diris Sinjoro Verli, unue montru al mi viajn manojn, por ke mi povu juĝi ĉu viaj fingroj estas sufiĉe longaj por lerni la violonon.
- Hm, hm, ili povus esti pli longaj, tamen, per diligenta kaj konstanta laboro ni atingos rezulton. Ĝis nun neniam fiaskis mia arta apostolado, eĉ pri lernantoj kun malpli longaj fingroj ol la viaj.

Ĝis nun, miaj fingroj sufiĉe bone sukcesis kontentigi min, sed subite ili naŭzis min, ŝajnante al mi barilo sur la vojo al brila artista estonto.
- Kaj nun, mia knabo, ni tuj komencos la studadon de la solfeĝo. "La solfeĝo ne estas ĉio, sed sen solfeĝo oni estas nenio". Eĉ Bach devis lerni la solfeĝon antaŭ ol komponi la brandenburgajn koncertojn.

Mi, dum kelkaj semajnoj, eĉ ne devis kunporti mian violonon. Sinjoro Verli enkondukis min en la sekretan labirinton de la diesoj, bemoloj, okonotoj, kvaronsilentoj, kleoj ktp. kaj hejme mia patro kontrolis, ĉu mi fervore lernas tiujn ĉikanaĵojn, sub la mokantaj rigardoj de mia frato.

Kelkajn semajnojn poste, finfine mi rajtis ricevi mian unuan violonlecionon. Dum la tramveturado al la majstro, mi kaj mia violonujo indulge konsentis sidi inter la neinicitaj pasaĝeroj.

Ni estas tiam en februaro 1944, la germanaj okupantoj nervoziĝas kaj, serĉante partizanojn, oftege kontroladas la legitimaĵojn de la loĝantoj.

Kompreneble, ĝuste tiun tagon, nia tramo ne eskapas al kontrolo. Ĉiuj devas eltramiĝi. "Legitimaĵojn! Malfermu la valizojn kaj la sakojn". La violonujo, en la okuloj de la kontrolistoj, estis ege suspektinda aĵo, taŭga por transporti pafilon. Ankaŭ mi devas malfermi mian ujon antaŭ la malfidaj soldatoj. La vido de la violono tuj senkatenigas ondon de ridego ĉe la ĉeestantoj. Ĉu ili ridis pri mi, ĉu pri la soldatoj, mi ankoraŭ nun ne scias. Plurfoje okazis tiaj kontroloj kaj, iom post iom, mi ekmalamegis mian violonon, kiu, miaokule, ridindigis min.

Kelkajn monatojn poste, mia karmemora patro mortis. La tiamaj funebraj kutimoj malpermesis aŭskulti kaj ludi muzikon dum pluraj semajnoj. Pro tiu malpermeso mi ja

ne ĉagrenis. Mi kaŝis la muzikilon. Neniu el la familianoj ŝajnis deziranta retrovi ĝin.

Tiel plenumiĝis la eksedziĝo inter mi kaj la violono. Milito havas neatenditajn konsekvencojn.

Henri CASTIAU

SAT-BROŜURSERVO ĵus reeldonis :

F. FAULHABER : **NE TIEL, SED TIEL ĈI !**
Konsilaro pri stilo.

"Preskaŭ ĉiuj spertis, ke iuj libroj kaj artikoloj legiĝas facile, aliaj malpli facile.
Ni ĉiuj deziras havi facilan kaj elegantan stilon, tial F. Faulhaber volis helpi al ni per siaj konsiloj en ĉi tiu libro.
Ano de la Akademio, ano de la Literatura Komitato de SAT kaj recenzanto por pluraj E-gazetoj, Faulhaber devis kritike legi multajn E-verkojn. Li notis abundon da kritikindaj frazoj kaj esprimoj. Li prezentas ilin en ĉi tiu libro aldonante ilian preferindan formon.
Kun granda ĝuo vi legos, komprenos, admiros kaj imitos. Tiel ankaŭ vi iom post iom fariĝos bona stilisto..."

Kun la permeso de F.L.E. (Nederlanda L.E.A.-o) ni ĵus reeldonis tiun ĉi interesan "Konsilaron pri stilo". 64 paĝoj. Mendkodo NT. Prezo : 15 FF + afranko.

EL VERKOJ DE E. LANTI. Unua volumo.
kun jena novarangita enhavo : **For la Neŭtralismon! - La Laborista Esperantismo - Absolutismo - Herezulo - Herezaĵo - Adamaĵoj.** 172 paĝoj. Prezo : 35 FF.

MALLONGE
pri somero 1991
en "Cargue Sac"

LETERO EL NIA MUELEJO

* La unua restado (de la 8a ĝis la 14a de julio) estis nuligita pro manko de interesatoj.

* Ekde la 29a de julio vizitis la muelejon (kie jam antaŭe alvenis la nederlanda familio de Henk kaj Marijke) : familio Redoulez (Camarsac), Katrin' kaj François (Compiègne), Jacques (Périgueux), Jacqueline (Strasburgo), Jorgos (el Arieĝio), Feliciano (Gardanne), familio Gabalda (Massy), Vilhelmo (Durban-Corbières)...

Dume, progresis la laboroj : Albert elturniĝeme preparis la unuan dormejon, kun bone kaj originale izolita plafono. Post instalado de metala ĉeftrabo anstataŭanta la lignan, kiuputris, Henk farbis la tutan plafonon de la mueleja teretaĝo. Dank'al baraĵo de Gastono, la rivereto provizis nin iom pli longe per banakvo. Lulu preskaŭ finkonstruis luksan hotelon por siaj anasoj, anseroj, kokinoj... Kelkaj ŝvitemuloj reeldonis Lanti kaj Faulhaber (vd. la antaŭan paĝon!). François jam de la unua provo regalis nin per siaj kukoj. Feliciano alportis al ni gajon kaj humuron spicitan per sukoplena marsejla akcento. Jorgos iom rakontis pri siaj perbiciklaj aventuroj. Ni bonvenigis Jacques, la saĝulon, kaj Jacqueline, la rideksplodeman... Henk kaj Marijke rakontis pri siaj antaŭaj eventoplenaj ferioj en Francio... Pro la ĉi-jara bedaŭrinde nesamtempa vizito de du familioj kun denaske esperantoparolantaj infanoj, ekĝermis la ideo sugesti renkontiĝon de tiaj E-familioj en la estonteco. Kia plezuro estos aŭdi la babiladojn de Sabrina, Ideal, Belonia, Mevina..., facile ĵonglantaj per esperanto kiel komuna lingvo, krom la ŝajne akcesoraj franca, germana, ĉeĥa, hispana kaj ceteraj!!!

****

la venonta numero aperos fine de novembro

****

Gérant & imprimeur : Baudé, F 47470 Beauville. CPPAP 58651